

Vydavateľ:

PPA – ATIS

Dobrovičova 12
815 26 Bratislava 1

Telefónne a faxové čísla:

Telefón: 02 / 57 51 31 83

Fax: 02 / 53 41 81 51

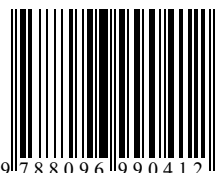
e-mail: atis@apa.sk

ATIS na INTERNETE

<http://www.apa.sk>

©PPA, Bratislava

ISBN 978–80–969904–1–2

Veľké cenové rozdiely na začiatku a na konci roka

V roku 2008 bol trh agropotravinárskych produktov ovplyvnený viacerými faktormi. Slabá úroda obilnín v hospodárskom roku 2007/2008 a nízke zásoby držali ceny obilnín v I. polroku 2008 na rekordne vysokej úrovni. Prípravu na prijatie eura na Slovensku sprevádzalo v predstihu spevňovanie úrovne cien pred stanovením konverzného kurzu, najmä spotrebiteľských, čo znižovalo dopyt a postupne viedlo k zvyšovaniu ponuky a následne oslabovaniu cien. Vplyv voľného pohybu tovaru v rámci EÚ výrazne ovplyvnil vývoj cien najmä pri mlieku, ktorého sa v rámci EÚ v roku 2008 nakúpilo o 0,4 % viac ako pred rokom. Z údajov publikovaných Európskou komisiou najvýraznejšie klesol nákup mlieka v Bulharsku, a to až o 10,2 %. Slovensko s medziročným poklesom nákupu o 1,9 % sa dostalo na 4. najhoršiu pozíciu od konca rebríčka. Najviac sa zvýšil nákup mlieka vo Francúzsku o 831,9 tis. t (+3,6 %) a v Poľsku o 377,9 tis. t (+4,3 %), čo vysvetľuje narastajúcu ponuku poľských mliečnych výrobkov na našom trhu. Zvýšená ponuka mlieka v EÚ ovplyvnila ceny na Slovensku, ktoré od februára 2008 klesali a nezotavili sa ani koncom roka, kedy sa ponuka mlieka pravidelne znižuje.

Zhoršujúca sa bilancia zahraničného obchodu

V roku 2008 sa zhoršila bilancia zahraničného obchodu o 3,1 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2007 sa dovozy zvýšili o 6,9 mld. Sk, zatiaľ čo export stúpol iba o 3,8 mld. Sk. Na zvýšení dovozu sa najviac podieľali živočíšne a rastlinné tuky a oleje (+2,2 mld. Sk) a mäso (+1,7 mld. Sk). Pozitívom je výrazne nižšia hodnota dovozu v skupine tabak a tabakové výrobky (-3,1 mld. Sk). Z celkovej hodnoty dovozov agropotravinárskych komodít mali najvyšší podiel dovozy skupiny výrobkov mäso a nealkoholické nápoje, ktoré sa na celkovom dovoze podieľali zhodne po 9,3 % (8,1 mld. Sk). Na hodnote dovozu mäsa sa bravčové mäso podieľalo 59,3 %. Bez dovozu mäsových výrobkov odhadujeme, že sa na celkovej spotrebe bravčového mäsa podieľalo mäso z dovozu viac ako 55 %, pričom tento odhad nezahŕňa individuálne nákupy turistiku v susedných krajinách a štatisticky nepodchytené dovozy.

Export za rok 2008 vzrástol v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 3,16 mld. Sk, pričom mohol byť výrazne vyšší, ak by neklesli hodnoty exportovaného cukru a cukrovínok o 2 mld. Sk a obilnín o 1,2 mld. Sk. Najvyšší nárast exportu sa zaznamenal pri skupine výrobkov HCS 12 – semená, plody, priemyselné a liečivé rastliny, slama a krmoviny (+1,4 mld. Sk), HCS 22 – nealko nápoje (+0,98 mld. Sk) a HCS 04 – mlieko, mliečne výrobky, vajcia a med (+0,96 mld. Sk).

Hodnota poľnohospodárskej produkcie v EÚ sa zvýšila

Podľa prvých odhadov Európskeho štatistického úradu (EUROSTAT) sa za rok 2008 odhaduje nárast príjmov v poľnohospodárstve krajín EÚ-27 o 4,3 %, pričom príjmy z rastlinnej produkcie sa zvýšili asi o 3 % a zo živočíšnej výroby o 6,3 %. V rastlinnej výrobe sa zvýšila produkcia o 6,2 %, pričom bola sprevádzaná znížením cien v priemere o 3 %. Na vyššej produkcii rastlinnej výroby sa v dôsledku väčších zberových plôch a vyšších úrod vo väčšine členských štátov významne podieľali obilniny (+20,5 %) a olejiny (+10,0 %), naopak, zníženie množstva vyprodukovanej cukrovej repy sa odhaduje o 14,8 % a produkcia ovocia a zeleniny bola podľa odhadov EUROSTAT na úrovni roku 2007. Najvyšší nárast cien rastlinnej produkcie sa v EÚ zaznamenalo pri olejninách (+11,3 %) a ovocí (+5,4 percenta). Naopak, najviac klesli ceny obilnín (-10,3 %) a zemiakov (-9,4 %). Signifikantný nárast hodnoty živočíšnej výroby je výsledkom výrazného zvýšenia cien (+6,1 %) pri pomerne stabilných vyprodukovaných množstvách (+0,2 %). Zvýšenie hodnoty produkcie asi o 8,5 % bolo výsledkom vyšších priemerných cien v EÚ (+9,3 %). Hodnota vyprodukovaného mlieka sa zvýšila o 8,8 % vďaka vyššej priemernej cene (+8,1 %) a malému nárastu produkcie.

Trh s obilninami, kukuricou a olejninami v roku 2008

Nadmerná ponuka spôsobila odbytovú krízu na trhu s obilninami

Rok 2008 bol pre chlebové odvetvie nie len na Slovensku, ale aj v susedných krajinách veľmi úrodný a to napriek premenlivému počasiu počas roka. Už začiatkom júna 2008 bolo zrejmé, že produkcia obilnín bude lámať rekordy a na trhu dôjde k výraznému previsu ponuky nad dopytom. Produkcia obilnín v EÚ-27 bola v roku 2008 o 22,1 percenta vyššia, čo predstavuje nárast o 56 mil. ton. Nadmerná ponuka a slabý dopyt po potravinárskych obilninách spôsobovali odbytovú krízu na trhu s obilninami.

Zberové plochy zrnovín zaberali rozlohu 799 tis. ha a boli vyššie o 1,9 %, čo je medziročný nárast o 15 tis. ha oproti roku 2007. Podľa definitívnych štatistických údajov zberové plochy obilnín na Slovensku medziročne vzrástli o 1,9 % a to pri pšenici o 3,6 %, pri jačmeni o 1,5 percenta a pri raži až o 25,1 %. Najväčší medziročný nárast zberových plôch o 12,9 tis. ha bol pri pšenici.

V roku 2008 bola slnečnica pozberaná z plochy 74,9 tis. ha, čo predstavuje medziročný zvýšenie až 14,9 % (9,7 tis. ha). V roku 2008 zaberala repka plochu 159,3 tis. ha o 2,6 % (4,1 tis. ha) väčšiu ako v roku 2007.

Hektárové úrody zrnovín boli až o 45,5 % (1,62 t/ha) vyššie ako v roku 2007 a urodilo sa v priemere 5,18 t/ha zrnovín. Najväčší podiel na zvýšení hektárových úrod mal až 2-násobný nárast (4,20 t/ha) úrody kukurice. Úroda repky 2,62 t/ha a slnečnice 2,57 t/ha predstavujú rovnaký medziročný nárast úrod o 25,4 % (0,53 a 0,52 t/ha). V niektorých regiónoch Slovenska hektárové úrody repky a slnečnice prevažovali aj tri tony, čo v našich podmienkach predstavuje špičkovú úroveň.

Produkcia zrnovín na Slovensku dosiahla úroveň až 4,1 mil. ton, čo je o 48,1 % (1,3 mil. ton) viac ako v roku 2007. Z celkovej produkcie zrnín pripadalo: 1,8 mil. t na pšenicu, 891 tis. t na jačmeň, 80 tis. t na raž a 1,3 mil. t na kukuricu. Produkcia pšenice v roku 2008 sa medziročne zvýšila o 31,9

Bilancia zrnovín a olejní v SR v rokoch 2007 - 2008

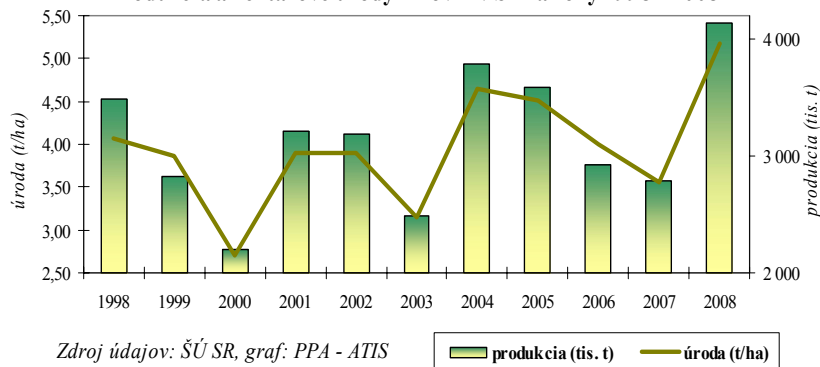
Plodina		Zberová plocha	Hektárová úroda	Produkcia
		tis. ha	t/ha	tis. t
Pšenica	2007	360,8	3,82	1 379,6
	2008	373,7	4,87	1 819,5
	Vývoj v %	3,6	27,5	31,9
Jačmeň	2007	209,9	3,14	659,6
	2008	213,0	4,18	891,3
	Vývoj v %	1,5	33,1	35,1
Raž	2007	20,7	2,63	54,4
	2008	25,9	3,10	80,3
	Vývoj v %	25,1	17,9	47,6
Kukurica na zrno	2007	157,3	3,97	623,9
	2008	154,2	8,17	1 260,6
	Vývoj v %	-2,0	105,8	102,1
Zrnoviny spolu*	2007	784,4	3,56	2 793,2
	2008	799,4	5,18	4 137,0
	Vývoj v %	1,9	45,5	48,1
Repka	2007	155,2	2,09	321,1
	2008	159,3	2,62	417,5
	Vývoj v %	2,6	25,4	30,0
Slnečnica	2007	65,2	2,05	132,7
	2008	74,9	2,57	192,3
	Vývoj v %	14,9	25,4	44,9

Zdroj: ŠÚ SR

Pozn.: * vrátane ovsa a ostatných obilnín a kukurice

percenta, jačmeňa o 35,1 % a raže o 47,6 % a bola najvyššia od roku 1989. Produkcia kukurice na zrno sa v roku 2008 vyšplhala na historicky rekordnú úroveň o 74,4 % vyššiu ako je 10-ročný priemer. Kukurice sa urodilo až 2-násobne viac ako v roku 2007 a nárast produkcie predstavuje 636,7 tisíc ton. Rovnako aj produkcia repky sa medziročne zvýšila o 30,0 % na 417,5 tis. t (+96,4 tis. t) a slnečnice o 44,9 % na 192,3 tis. t

Produkcia a hektárové úrody zrnovín v SR za roky 1998 - 2008

Zdroj údajov: ŠÚ SR, graf: PPA - ATIS

— produkcia (tis. t) — úroda (t/ha)

(+59,6 tis. t). Historicky vysoká ponuka slnečnice tlačila na nákupné ceny od pestovateľov tejto olejnej plodiny a koncom roka 2008 boli ceny rekordne nízke.

Medziročný prepád nákupných cien obilnín

Po ročnej prestávke boli pestovatelia v roku 2008 opäť nútení využiť možnosť predat' obilniny prostredníctvom intervenčného nákupu. Do konca roka 2008 bolo Pôdohospodárskej platobnej agentúre (PPA) ponúknutých na intervenčný nákup obilnín 182 318 ton obilnín (z toho 167 993 ton kukurice, 9 380 t jačmeňa a iba 4 945 t pšenice). Vysoká ponuka obilnín z domácej produkcie, ale aj zo susedných štátov spôsobovala oslabovanie cien hneď od žatvy. Zníženie cien obilnín v okolitých štátoch sa tiež prejavilo na vývoji nákupných cien v SR.

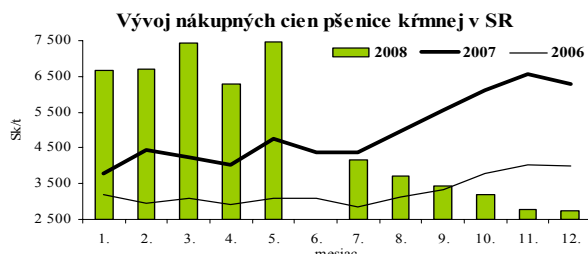
Pokles cien potravinárskej pšenice bol však u nás napriek rekordnej úrode o niečo nižší ako v Maďarsku a Poľsku, kde do žatvy boli ceny pšenice vyššie ako na Slovensku a po nej sa situácia otočila. Na konci roka 2008 boli nákupné ceny v Maďarsku o 11,8 % a v Poľsku o 13,6 % nižšie ako v SR.

Počas celého roka 2007 boli nákupné ceny všetkých obilnín vysoko nad úrovňou predchádzajúcich rokov a pokračujúci trend si zachovali aj v prvom polroku 2008. V júli padli nákupné ceny krmnej pšenice a jačmeňa pod úroveň z roku 2007, v auguste potravinárskej pšenice a v novembri sa prudko znížila aj cena potravinárskej raže.

Počas prvých 7 mesiacov sa priemerné ceny pšenice na potravinárske účely pohybovali v ceno-

vom rozpätí od 6 299,- až do 7 794,- Sk/t. Po žatve začala cena pšenice klesať a plynulý, zostupný trend si udržala až do konca roka, kedy padla až na minimálnu cenu 4 130,- Sk/t. Rovnaký trend vo vývoji nákupných cien sme zaznamenali aj pri potravinárskej raži.

Podobný vývoj nákupných cien sme zaznamenali aj pri krmných obilninách. V 1. polroku 2008 boli priemerné nákupné ceny krmných obilnín nad úrovňou roka 2007. V tomto období bol medziročný nárast cien pri pšenici od 27,7 % do 76,4 % a pri jačmeni od 57,7 % do 100,9 %. V druhom polroku ceny krmných obilnín boli veľmi nízke a medziročné oslabenie cien bolo pri pšenici od 5,2 do 57,6 % a pri jačmeni od 1,4 % do 49,6 %. Priemerná cena pšenice medziročne oslabila až o 29,0 % (-1 451,- Sk/t) a dostala sa tak z úrovne 4 998,- Sk/t v roku 2007 na úroveň 3 547,- Sk/t.

Najviac museli zaplatiť pestovatelia krmnej pšenice a jačmeňa obchodníci a spracovatelia v máji kedy sa ich priemerné nákupné ceny vyšplhali na maximálnu výšku 7 468,- a 6 892,- Sk/t. Najvýhodnejšie nákupné ceny boli pre záujemcov o krmnu pšenicu až v poslednom mesiaci 2008 (2 728,- Sk/t) a jačmeň sa najviac oplatil od producentov nakupovať v novembri (2 906,- Sk/t).

Nákupné ceny obilnín od producentov

Sk/t

Mesiac	Pšenica potravinárska			Raž potravinárska			Pšenica krmna			Jačmeň krmny		
	2007	2008	Vývoj (%)	2007	2008	Vývoj (%)	2007	2008	Vývoj (%)	2007	2008	Vývoj (%)
1.	4 654	7 465	60,4	5 675	6 299	11,0	3 775	6 658	76,4	3 723	6 703	80,0
2.	4 943	7 610	53,9	6 430	7 679	19,4	4 444	6 690	50,6	3 308	6 646	100,9
3.	4 933	7 698	56,0	6 468	8 550	32,2	4 235	7 440	75,7	3 876	6 689	72,6
4.	4 948	7 794	57,5	6 223	8 525	37,0	4 036	6 285	55,7	4 432	6 668	50,5
5.	4 879	7 678	57,4	5 639	8 433	49,6	4 740	7 468	57,6	3 976	6 892	73,3
6.	4 873	7 539	54,7	5 633	8 584	52,4	4 362	5 572	27,7	4 095	6 458	57,7
7.	4 872	6 299	29,3	5 493	6 545	19,1	4 388	4 161	-5,2	4 530	4 467	-1,4
8.	5 810	5 322	-8,4	5 914	6 141	3,8	4 974	3 722	-25,2	4 669	3 673	-21,3
9.	6 523	4 962	-23,9	5 938	5 937	-	5 545	3 449	-37,8	5 400	3 501	-35,2
10.	7 039	4 397	-37,5	4 846	6 214	28,2	6 112	3 184	-47,9	6 128	3 478	-43,2
11.	7 171	4 185	-41,6	6 540	4 200	-35,8	6 561	2 785	-57,6	5 716	2 906	-49,2
12.	7 285	4 130	-43,3	6 493	4 110	-36,7	6 280	2 728	-56,6	6 175	3 113	-49,6
Priem. r. (Sk/t)	5 651	6 108	8,1	5 925	6 534	10,3	4 998	3 547	-29,0	4 469	4 218	-5,6
Priem. r. (€/t)	187,58	202,75	8,1	196,67	216,89	10,3	165,90	117,74	-29,0	148,34	140,01	-5,6

Zdroj: PPA – ATIS

Nadpriemerná ponuka kukurice za historicky nízke ceny

Nákupné ceny kukurice kŕmnej v Sk/t

Mesiac	2007	2008	Vývoj (%)
1.	4 243	7 044	66,0
2.	4 350	7 057	62,2
3.	4 317	7 323	69,6
4.	4 485	6 866	53,1
5.	4 263	7 190	68,6
6.	4 488	6 160	37,3
7.	4 600	6 856	49,0
8.	4 800	6 153	28,2
9.	5 613	5 003	-10,9
10.	7 671	2 671	-65,2
11.	7 311	2 600	-64,4
12.	7 113	2 612	-63,3
Priem. roka	6 128	3 960	-35,4

Zdroj: PPA – ATIS

Od začiatku obchodovania s kukuricou z úrody 2008 sa jej cena naviazala na cenu

Ceny repky a slnečnice reagovali na situáciu na trhu

Po zbere repky v lete 2008 a po prepuknutí finančnej krízy sa investičné spoločnosti viac zamerali na komoditné trhy a najmä na sóju a repku. Preto napriek nárastu produkcie repky v EÚ-27 z 17,73 mil. ton na 18,99 mil. ton si jej cena v EÚ udržala vysokú úroveň, čo sa prejavilo aj na nákupnej cene repky v SR, ktorá je silne závislá od situácie na okolitých trhoch. Vzhľadom na to, že slnečnica sa používa predovšetkým na potravinárske účely, jej cena bola ovplyvnená najmä medziročným nárastom produkcie. Zatiaľ čo v roku 2008 sa priemerná nákupná cena repky na Slovensku zvýšila o 52,7 % oproti predchádzajúcemu roku, priemerná cena slnečnice sa v roku 2008 medziročne znížila o 20,2 %. Príčinou rastu cien repky od začiatku roku bol prudký nárast ceny sóje na svetových trhoch na prelome rokov 2007/2008 v dôsledku očakávania prudkého poklesu svetových zásob olejnin na kŕmne účely kvôli nižšej produkcii v Južnej Amerike. V prvých 5 mesiacoch roka 2008 boli priemerné ceny slnečnice vysoké, od septembra ceny prudko oslabili a v poslednom štvrtroku sa pohybovali iba v intervale od 7 165,- do 7 446,- Sk/t. Príčinou extrémnych výkyvov cien tejto olejinatej plodiny bola jej historicky vysoká pro-

kukurice na hlavnom stredoeurópskom (maďarskom) trhu. Rozdiel medzi cenami kukurice v Maďarsku a na Slovensku nikdy nepresiahol 13 €/t a nákupná cena kukurice v SR bola v období október až december 2008 o necelých 10 % vyššia ako v Maďarsku. Zatiaľ čo počas prvých osem mesiacov boli oproti roku 2007 ceny kukurice vyššie a to o 28,2 až 69,6 %, naopak, od septembra až do konca roka sme zaznamenali pokles cien a to o 10,9 % až 65,2 %. Nadpriemerná ponuka kukurice dynamicky oslabila jej ceny hneď pri prvých nákupoch v septembri. Priemerná cena kukurice medziročne oslabila až o 35,4 % (-2 167,- Sk/t) a dostali sa tak z úrovne 6 128,- Sk/t v roku 2007 na úroveň 3 960,- Sk/t. Za najvýhodnejšie nákupné ceny mali možnosť nakupovať záujemcovia kukuricu na kŕmne účely v poslednom štvrtroku. V októbri 2008 kukuricu záujemcovia nakupovali až o 5 000,- Sk/t lacnejšie ako v rovnakom období roka 2007.

dukcia z úrody 2008. Priemerná nákupná cena slnečnice za rok 2008 bola na úrovni iba 7 917,- Sk/t (263 €/t) a medziročne klesla až o 20,2 percenta. Najlacnejšie nakupovali slnečnicu obchodníci a spracovatelia v októbri a naopak, počas mája bola jej cena najvyššia.

Nákupné ceny repky a slnečnice v Sk/t

Mesiac	Repka			Slnečnica		
	2007	2008	Vývoj (%)	2007	2008	Vývoj (%)
1.	8 589	11 497	33,9	6 997	11 266	61,0
2.	-	13 497	-	7 022	12 956	84,5
3.	-	13 279	-	7 204	13 363	85,5
4.	-	15 157	-	7 300	13 279	81,9
5.	9 100	13 557	49,0	7 207	14 500	101,2
6.	7 932	-	-	7 390	-	-
7.	8 112	12 595	55,3	-	-	-
8.	8 218	12 449	51,5	7 300	10 407	42,6
9.	8 303	11 981	44,3	10 833	8 518	-21,4
10.	8 173	11 393	39,4	11 507	7 165	-37,7
11.	8 170	11 968	46,5	11 965	7 288	-39,1
12.	-	12 248	-	13 791	7 446	-46,0
Priem. roka	8 181	12 489	52,7	9 916	7 917	-20,2

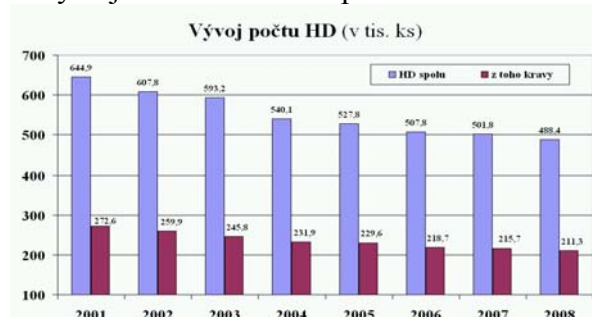
Zdroj: PPA – ATIS

Očakávaný vývoj v roku 2009

Ceny rastlinných komodít dosiahli svoje dno už v decembri 2008 a prevládajú očakávania nárastu cien, čo potvrdzuje aj optimistická správa, že ceny pšenice a repky na svetových burzách od januára 2009 už začali stúpať. V súčasnosti európsky obchodníci očakávajú cenu potravinárskej pšenice z úrody roku 2009 na úrovni 140 až 150 €/t a cenu repky okolo 270 €/t. Do žatvy roka 2009 bude ponuka obilnín, kukurice, repky a slnečnice v celej EÚ podstatne vyššia ako dopyt. Vývoj cien agrárnych komodít na Slovensku ovplyvňuje trh EÚ-27, ktorý reaguje na svetové ceny. Proti rastu cien obilnín a olejnin v SR bude výrazne pôsobiť kurzový prepád mien susedných krajín.

Trh s jatočným dobytkom a mäsom v roku 2008

Slovenský trh s jatočným hovädzím dobytkom bol počas minulého roka ovplyvňovaný najmä situáciou na spoločnom trhu EÚ.

Graf: PPA - ATIS

Vo vývoji počtu hovädzieho dobytku sa nepodarilo zastaviť úbytok počtu zvierat. Ku

Vývoj predaja jatočného HD

	2005	2006	2007	2008	2006/2005	2007/2006	2008/2007
	v tis. ks				Vývoj v %		
Býky	42,3	34,3	36,2	40,1	-18,9	5,5	10,8
Kravy	56,0	58,2	54,1	53,0	3,9	-7,0	-2,0
Jalovice	14,5	13,9	11,1	11,0	-4,1	-20,1	-0,9
Mladý HD	-	4,5	4,3	5,0	-	-4,4	16,3
HD spolu	112,8	110,9	105,7	109,1	-1,7	-4,7	3,2

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový predaj jatočného hovädzieho dobytku sa v minulom roku zvýšil o 3,2 % oproti roku 2007 a s počtom 109,1 tis. ks sa dostal takmer na úroveň roka 2006. V prepočte na jatočnú hmotnosť sa predalo rovnaké množstvo dobytku ako v roku 2007 (50,9 tis. t). Najväčší percentuálny nárast nákupu v po-

Ďalšie oslabenie nákupnej ceny jatočných býkov

Nákupné ceny jatočného hovädzieho dobytku po výraznom oslabení v roku 2007 sa počas minulého roka výraznejšie nezvýšili. Nárast cien pokračoval pri teľatách (+11,3 percenta), ktorých cena sa zvýšila skoro rovnakým tempom ako v roku 2007, čo bolo zapríčinené zvýšeným záujmom o teľatá a ich

koncu roka 2008 klesli počty hovädzieho dobytku spolu na 488,4 tis. ks, čo je v porovnaní s decembrom minulého roka zníženie o 2,7 % (-13,4 tis. ks). Počet kráv bol nižší o 2,0 % a dosiahol ku koncu decembra 2008 spolu 211,3 tis. ks (-4,4 tis. ks). Na konci roka 2008 sa počet dojčiacich kráv stabilizoval na 34,9 tis. ks, čo je na úrovni roka 2007. Počet dobytku vo výkrme na konci roka 2008 bol 45,7 tis. ks, čo je v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2007 o 1,4 % menej.

Celkový počet hovädzieho dobytku na Slovensku v porovnaní s rokom 1989 klesol ku koncu roka 2008 už o viac ako 1,1 mil. ks.

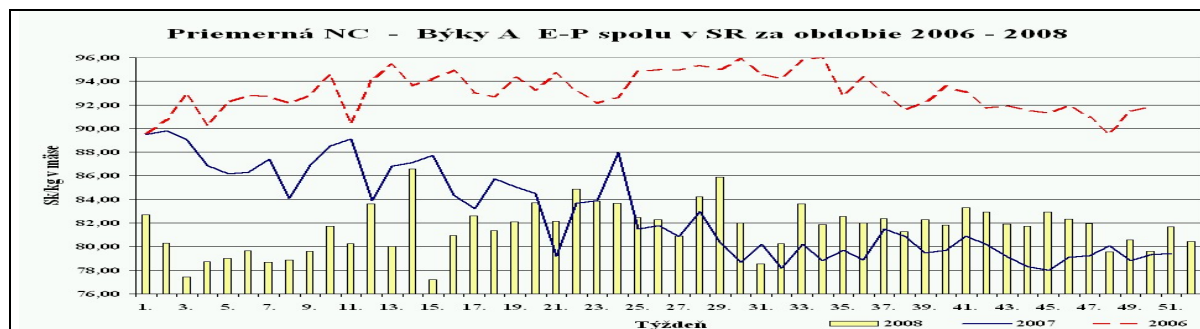
rovnání s predchádzajúcim rokom bol pri mladom dobytku (+16,3 %). Výrazne sa tiež zvýšil predaj jatočných býkov (+10,8 %) s celkovým predaným počtom 20,1 tis. ks. Mierny pokles predaja bol zaznamenaný pri kravách (-2,0 %) a jaloviciach (-0,9 %).

nižšou hmotnosťou pri predaji. Predaj jatočných teliat v SR je však veľmi nízky a niektorí obchodníci si teľacie mäso zabezpečujú z dovozu. Posilnila aj priemerná nákupná cena jatočných jalovíc (+4,1 %), ktorých predaj taktiež nie je z pohľadu tržieb za predaj jatočného HD rozhodujúci.

Vývoj priemerných nákupných cien jatočného HD

	2005	2006	2007	2008	2006/2005	2007/2006	2008/2007
	Sk/kg živej hmotnosti				Vývoj v %		
Býky E-P	49,80	51,07	45,47	44,85	2,6	-11,0	-1,4
Kravy E-P	31,94	30,85	29,35	29,35	-3,4	-4,9	-
Jalovice E-P	34,18	33,63	31,14	32,43	-1,6	-7,4	4,1
Teľatá	59,31	38,74	43,58	48,49	-34,7	12,5	11,3

Zdroj: PPA - ATIS

Graf: PPA - ATIS

Mierne, o 1,4 % oslabila priemerná NC jatočných býkov a priemerná NC jatočných kráv sa cena stabilizovala na rovnakej úrovni ako v roku 2007 a to 29,35 Sk/kg j. hm. Ná-kupná cena jatočných býkov a kráv tr. E-P počas celého minulého roka kolísala. Pohybovala sa v rozpätí od 77,19 do 86,56 Sk/kg j. hm. Pri kravách tr. E-P sa nákupná cena v rozpätí od 51,02 do 60,61 Sk/kg j. hm. Pri jatočných jaloviciach mala ich cena tradične nevyrovnaný vývoj s veľkými výkyvmi. Najvyššiu úroveň dosiahla v 34. týždni (67,74 Sk/kg j. hm.) a najnižšiu v 47. týždni (58,01 Sk/kg j. hm.).

V porovnaní s priemernými cenami v EÚ

nákupné ceny jatočného dobytku na Slovensku stále zaostávajú. Priemerná nákupná cena najviac zaostáva za priemerom EÚ pri jaloviciach, a to až o 35,6 %. Pri býkoch je priemerná cena nižšia o 17,1 % a kravách o 21,6 percenta. Na úrovni priemeru EÚ bola iba nákupná cena býkov starších ako dva roky. Výrazne vyššie nákupné ceny oproti Slovensku boli v Grécku, Portugalsku a na Malte, naopak nižšie boli v pobaltských štátoch, Bulharsku, Maďarsku, Poľsku a v Rumunsku.

Odbytové ceny hovädzieho mäsa sa oproti roku 2007 prevažne znížili. Najviac to bolo pri štvrti zadnej (-12,5 %). Oproti tomu stúpila cena sviečkovej o 10,9 %.

Vývoj priemerných odbytových cien mäsa z kráv

	2005	2006	2007	2008	2006/2005	2007/2006	2008/2007
	Sk/kg				Vývoj v %		
Štvrť predná	72,43	77,57	67,75	66,14	7,1	-12,7	-2,4
Štvrť zadná	84,75	89,44	86,52	75,72	5,5	-3,3	-12,5
Predné bez kostí	119,64	127,92	122,49	119,77	6,9	-4,2	-2,2
Zadné bez kostí	144,88	152,08	145,78	146,00	5,0	-4,1	0,2
Sviečková	395,14	425,72	450,72	499,91	7,7	5,9	10,9

Zdroj: PPA - ATIS

Zahraničný obchod s jatočným dobytkom a mäsom

V roku 2008 sa nárastom vývozu živého hovädzieho dobytku o 177,3 mil. Sk zvýšilo aktívne saldo v zahraničnom obchode o 8,5 percenta. Pri hovädzom mäse sa pasívne saldo zvýšilo o 65,4 %. Najväčší nárast pasívne-

ho salda bol pri mrazenom mäse (-231,7 percenta), ktorého sa doviezlo viacej o 30,6 mil. Sk. Pri čerstvom a chladenom mäse bolo saldo vyššie o 47,7 %.

Očakávaný vývoj v roku 2009

Predpokladá sa, že po prvýkrát po deviatich rokoch výroba hovädzieho a teľacieho mäsa v globále na budúci rok klesne. Pokles o 1 % je prognózovaný v dôsledku zníženia produkcie v EÚ, Argentíne a v Rusku. Mierny rast sa očakáva v Brazílii, Číne a v Indii. Tento vývoj pravdepodobne ovplyvní aj Slovensko, kde sa môže znížiť produkcia až o viac ako 1 % a to najmä pri dojnicach z dôvodu prepadu ceny mlieka.

Trh s jatočnými ošípanými a bravčovým mäsom v roku 2008

Rok 2008 bol ťažkým rokom pre chovateľov ošípaných, patril k ekonomicky menej výhodným rokom. Priemerné ceny jatočných ošípaných síce posilnili, ale do žatvy boli ceny kŕmneho obilia vysoké. Stúpili aj ceny kŕmnych zmesí. V minulom roku ceny jatočných ošípaných a bravčového mäsa posilnili

oproti roku 2007, ale nedosiahli úroveň predchádzajúcich rokov (2004 až 2006). Trh bol v roku 2008 síce stabilný, ale väčšia časť domácej spotreby bravčoviny sa pokrývala dovozom lacnejších jatočných zvierat a bravčového mäsa zo zahraničia.

V minulom roku rapídne klesol počet ošípaných

Vývoj počtu ošípaných v SR pokračoval v trende z minulých rokov. Naďalej klesal počet ošípaných, ale výraznejšie ako v predošlých rokoch. Na konci roku 2008 sa chovalo na Slovensku 748,5 tis. ks ošípaných, čo predstavuje zníženie až o 21,4 % oproti roku 2007. Ak porovnáme počet ošípaných na

konci roku 2008 s rokom 2005, je to až o 32,5 % menej.

Pri prasniciach sa ku koncu roku 2008 znížil počet na 44,5 tis. ks, čo znamená pokles o 28,2 % oproti roku 2007 a čo je o 44,0 % menej ako v roku 2005.

Počet ošípaných a prasníc v SR

Druh	Počty				Vývoj			
	2005	2006	2007	2008	2006/05	2007/06	2008/07	2008/05
	tis. ks				%			
Ošípané spolu	1 108,3	1 104,8	951,9	748,5	-0,3	-13,8	-21,4	-32,5
z toho Prasnice	79,5	76,9	62,0	44,5	-3,3	-19,4	-28,2	-44,0

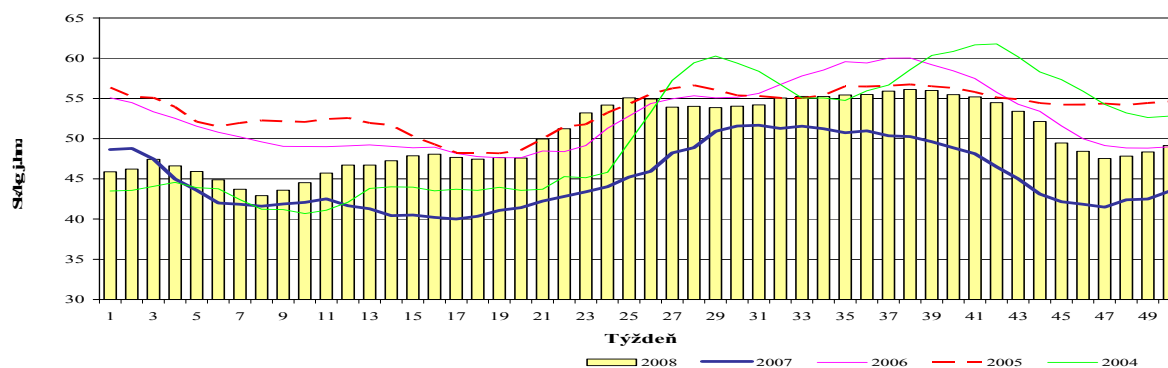
Zdroj: ŠÚ SR

Priemerné nákupné ceny jatočných ošípaných

Priemerné nákupné ceny jatočných ošípaných v triede S-P v roku 2008 boli po celý rok nad úrovňou roku 2007 (s výnimkou 1. až 3. týždňa), ale pod úrovňou roku 2006 okrem 22. až 26. týždňa 2008 (týždne pred žatvou). Priemerná cena dosiahla v roku 2008 svoje maximum v 37. až 39. týždni, kedy sa nachádzala na úrovni 56,03 Sk/kg j. hm. (44,47

Sk/kg ž. hm.) a minimum v 8. týždni, kedy bola 42,78 Sk/kg j. hm. (33,95 Sk/kg ž. hm.). Priemerné ceny stúpili od 10,8 % (v triede S) až do 14,1 % (v triede O). Priemerná ročná cena ošípaných v triede S-P za rok 2008 posilnila oproti roku 2007 o 11,1 % na 50,12 Sk/kg j. hm. (39,78 Sk/kg ž. hm.).

Priemerná NC - jat. ošípané S-P v SR za roky 2004 - 2008

Graf: PPA – ATIS

Vývoj nákupných cien jatočných ošípaných v rokoch 2005 – 2008

	2005	2006	2007	2008	2008/07	2007/06	2006/05
	Sk/kg živej hmotnosti				Vývoj v %		
Trieda S	43,39	42,05	36,48	40,41	-3,1	-13,2	10,8
Trieda E	43,11	41,82	36,10	40,17	-3,0	-13,7	11,3
Trieda U	41,71	40,32	34,83	38,61	-3,3	-13,6	10,9
Trieda R	39,56	38,37	33,32	37,23	-3,0	-13,2	11,7
Trieda O	36,48	36,52	32,38	36,96	0,1	-11,3	14,1
Trieda P	32,62	34,22	32,15	35,69	4,9	-6,0	11,0
Triedy S – P	42,51	41,35	35,79	39,78	-2,7	-13,4	11,1
€/kg ž. hm.	1,41	1,37	1,19	1,32			

Zdroj: PPA – ATIS; prepočet na € konverzným kurzom 1 EUR = 30,1260 SKK

Odbytové ceny bravčového mäsa

Odbytové ceny bravčového mäsa sa v roku 2008 oproti roku 2007 aj v dôsledku vyšších cien jatočných ošípaných posilnili, ale menej ako priemerné ceny jatočných ošípaných. Zos-

tali pod úroveň rokov 2004 – 2006. Ceny v minulom roku posilnili oproti roku 2007 v rozpätí od 4,5 % (bravčová krkovička s kosťou) až do 7,5 % (bravčová polovica).

Priemerné odbytové ceny mäsa a mäsových výrobkov v rokoch 2004 - 2008

	2004	2005	2006	2007	2008		08/07	07/06
	Sk/kg				Sk/kg	€/kg	Vývoj v %	
Bravč. polovica	58,04	61,59	59,51	53,41	57,41	1,91	-10,3	7,5
Bravč. stehno s kosťou	107,46	82,23	84,04	73,57	78,07	2,59	-12,5	6,1
Bravč. karé s kosťou	117,89	114,62	112,51	104,94	110,67	3,67	-6,7	5,5
Bravč. krkovička s kosťou	99,54	91,48	92,55	85,82	89,70	2,98	-7,3	4,5
Bravč. bôčik s kosťou	69,44	68,02	68,65	62,88	67,08	2,23	-8,4	6,7
Bravč. stehno bez kosti	129,81	116,93	115,03	105,94	111,37	3,70	-7,9	5,1
Bravč. plece bez kosti	118,90	95,39	96,59	85,84	91,01	3,02	-11,1	6,0

Zdroj: PPA – ATIS; prepočet na € konverzným kurzom 1 EUR = 30,1260 SKK.

Zahraničný obchod s ošípanými a bravčovým mäsom

V minulom roku poklesol vývoz ošípaných v porovnaní s rokom 2007 až o 41,2 %. V roku 2008 sa zo Slovenska vyviezli ošípané za 431,0 mil. Sk, a to hlavne do Maďarska (50,7 %), do ČR (10,6 %), Rakúska (9,4 %), Poľska (8,7 %), Ruska (6,6 %), Holandska (6,0 %) a do Rumunska (5,9 %). Medzi krajiny, kam smerovali ošípané zo Slovenska patrili aj Nemecko a Albánsko. Za celý rok 2007 bola hodnota vývozu 732,4 mil. Sk.

V roku 2008 sa doviezli na Slovensko ošípané v hodnote 704,9 mil. Sk, a to hlavne z ČR, Holandska, Dánska a Maďarska. Import za celý

rok 2007 dosiahol 562,1 mil. Sk. V roku 2008 prevládala dovoz ošípaných nad vývozom (saldo -273,9 mil. Sk), kým v roku 2007 bol opačný vývoj (saldo 170,3 mil. Sk).

V roku 2008 sa doviezlo na Slovensko bravčové mäso v hodnote 4,8 mld. Sk, čo je nárast o 32,9 % oproti rovnakému obdobiu roku 2007 (3,6 mld. Sk). Za rok 2008 sa zo SR vyviezlo bravčové mäso za 822,4 mil. Sk (saldo -3,9 mld. Sk). Za rok 2007 sa vyviezlo bravčové mäso v hodnote 711,5 mil. Sk (saldo -2,9 mld. Sk).

Očakávaný vývoj v roku 2009

Očakávame, že trend znižovania počtu ošípaných na Slovensku bude pokračovať aj v roku 2009. Výrazne poklesol aj počet prasníc, čo tiež poukazuje na ďalší pokles počtu ošípaných. Medzi hlavné príčiny patrí dovoz lacnejších jatočných ošípaných a bravčového mäsa zo zahraničia, ktorému napomáhajú aj vysoké vstupné náklady, nestále meny okolitých krajín a pokles nákupných cien. Tieto dôvody spôsobujú, že farmári vyrábajú so stratou. Pokiaľ bude tento trend pokračovať, nepredpokladáme oživenie trhu s ošípanými vyprodukovanými na Slovensku.

Trh s jatočnými ovcami, jahňatami a ovčím a jahňacím mäsom v roku 2008

V roku 2007 sa počet oviec zvýšil a v roku 2008 sme opäť zaznamenali nárast ich počtu o 4,2 % (t. j. 14,4 tis. ks). Na konci roku 2008 bolo na Slovensku 361,6 tis. ks oviec. Počet bahníc sa takisto zvýšil o 7,4 %, resp. o 16,9 tis. ks. Koncom roka 2008 bolo 248,1 tis. ks bahníc.

Nákupné ceny jatočných jahniat 2008 boli nad úrovňou roka 2007, ale pod úrovňou rokov 2005 a 2006. Priemerné ročné ceny jatočných jahniat sa v roku 2008 oproti roku 2007 zvýšili o 3,7 % na 172,29 Sk/kg j. hm. Nákupná cena jatočných oviec triedy C (ovce

nad 12 mesiacov) sa v roku 2008 oproti roku 2007 prepadla o 15,7 % na 40,49 Sk/kg j. hm. Zostala aj pod úrovňou roku 2006 aj roku 2005.

Spotreba jahňacieho a ovčieho mäsa je u nás nízka. Predaj je hlavne realizovaný vývozom do zahraničia (predaj veľkonočných jahniatok). Na domácom trhu je predané len malé množstvo jahňacieho a baranieho mäsa. Predaj veľkonočných jahniatok do zahraničia je pre chovateľov oviec významným zdrojom príjmu.

Vývoj priemerných nákupných cien jatočných oviec

	2005	2006	2007	2008	2006/2005	2007/2006	2008/2007
	Sk/kg jatočnej hmotnosti				%		
Ovce triedy C	41,78	45,26	48,02	40,49	8,3	6,1	-15,7
Jahňatá	189,21	187,81	166,23	172,29	-0,7	-11,5	3,7

Zdroj: PPA – ATIS

V roku 2008 bola hodnota vývozu oviec až o 21,4 % vyššia ako v roku 2007. V 2008 sa zo Slovenska vyviezli ovce a jahňatá za 36,8 mil. Sk, a to hlavne do Talianska (86,4 %), Grécka (11,3 percenta), Maďarska (1,2 %) a do Chorvátska (1,1 %), kým v roku 2007 bola hodnota vývozu 30,3 mil. Sk.

V roku 2008 sa doviezli ovce len z Poľska za 55,6 tis. Sk.

Zahraničný obchod s jahňacím a ovčím mäsom sa vyvíjal pozitívne, zvýšila sa hodnota vývozu a znížila hodnota dovozu. Za rok 2008 sa zo Slovenska vyviezlo ovčie a jahňa-

cie mäso v hodnote 107,9 mil. Sk, čo je nárast o 7,7 % oproti roku 2007. Dovoz na Slovensko v roku 2008 sa znížil o 35,8 %. Hodnota dovozu bola 5,9 mil. Sk. Najväčšími dovozcami baranieho mäsa na Slovensko boli Nový Zéland (2,9 mil. Sk) a Argentína (1,0 mil. Sk).

Pozitívne je, že pri zahraničnom obchode s jahňatami, ovcami a jahňacím a ovčím mäsom sa dosiahlo v roku 2008 kladné saldo, pri jahňacom a ovčom mäse 101,9 mil. Sk a pri ovciach 36,8 mil. Sk.

Očakávaný vývoj v roku 2009

Trh s jahňatami a ovcami, ako aj s jahňacím a ovčím mäsom začína prežívať útlm. K poklesu počtu oviec by nemuselo prísť, ak sa podporia dotáciami len tie trvalé trávne porasty, na ktorých sa chovajú hospodárske zvieratá, aby sa udržala zamestnanosť v poľnohospodárstve a krajín tvorba, kde majú ovce nezastupiteľnú úlohu. Ak sa podarí v roku 2009 zrealizovať predaj z dvora, mohol by sa rozbehnúť predaj ovčieho syra, čím by sa chov oviec stal finančne zaujímavejší.

Spotreba jahňacieho a ovčieho mäsa na Slovensku pravdepodobne nebude mať stúpajúcu tendenciu, a tak zvýšenie odbytu zabezpečuje len predaj do zahraničia a tu nepredpokladáme nárast predaja. Očakávame, že hodnota vývozu v roku 2009 bude pod úrovňou roku 2008.

Trh so zeleninou v roku 2008

Vývoj cien vybraných druhov zeleniny

V roku 2008 produkcia zeleniny na ornej pôde (7,5 tis. ha) dosiahla 117,8 tis. t. V porovnaní s rokom 2007 sa na ploche menšej o 4,9 % dopestovalo o 18,5 % viac zeleniny.

Ceny zeleniny od pestovateľov sa v roku 2008 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyvíjali nerovnomerne. Priemerné ceny koreňovej zeleniny (mrkvy a petržlenu) sa v porovnaní s rokom 2007 výrazne zvýšili. Ceny domácej bielej hlávkovej kapusty sa opäť znížili, ale cena kapusty z importu sa naopak, výrazne zvýšila (+28,1 %), čo spôsobil jej nedostatok v zimných mesiacoch. Odbyt plodovej zeleniny charakterizovali veľké výky-

vy podľa množstva importovanej zeleniny. Nákupná cena domácich rajčiakov stúpla (+8,6 %), odbytová cena z importu klesla (-6,2 %). Cena papriky sa znížila len u domácich výrobcov (-4,4 %), vo veľkoobchode sa cena papriky zvýšila (9,4 %) a cena importovanej papriky sa stabilizovala. Priemerné ceny šalátových uhoriek sa v porovnaní s rokom 2007 znížili (nákupná cena domácich aj odbytová dovozových rovnako o -7,3 % a odbytová domácich o -9,2 %). Najvýraznejšie klesla cena cibule (-31,9 % od pestovateľov a odbytová z importu o 29,1 %), čo spôsobila najmä dobrá úroda cibule v EÚ.

Nákupné ceny zeleniny od producentov

I. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / cena	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Mrkva poľná	3,00	12,00	7,01	6,14	0,87	14,2
Petržlen poľný	8,00	35,00	18,96	17,40	1,56	9,0
Kapusta hlávk. biela	3,00	12,00	5,18	5,66	-0,48	-8,5
Rajčiaky rýchlené	6,00	55,00	23,67	21,79	1,88	8,6
Paprika rýchlená	10,00	95,00	22,96	24,01	-1,05	-4,4
Uhorky šalátové	4,00	35,00	15,24	16,44	-1,20	-7,3
Cibuľa	3,00	12,00	6,45	9,47	-3,02	-31,9

Odbytové ceny zeleniny z domácej produkcie

I. trieda v Sk/kg bez DPH

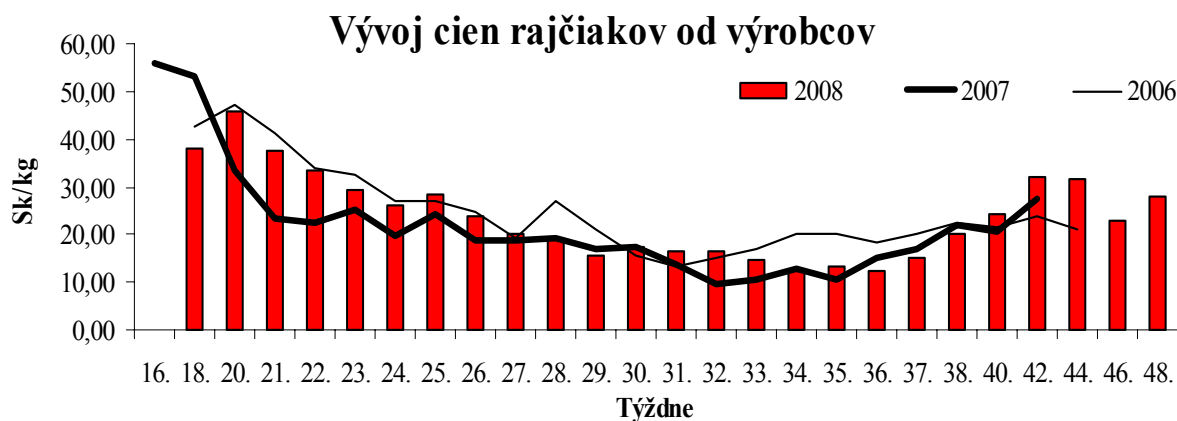
Druh / cena	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Mrkva poľná	5,00	23,00	11,41	10,55	0,86	8,2
Petržlen poľný	13,00	58,90	30,89	25,08	5,81	23,2
Kapusta hlávk. biela	3,00	22,00	9,15	9,41	-0,26	-2,8
Rajčiaky rýchlené	14,90	55,00	31,19	29,69	1,50	5,1
Paprika rýchlená	13,90	105,00	35,07	32,07	3,00	9,4
Uhorky šalátové	9,00	56,00	21,29	23,44	-2,15	-9,2
Cibuľa	3,00	17,00	10,20	13,56	0,86	8,2

Odbytové ceny zeleniny z importu

I. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / cena	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Mrkva poľná	6,90	27,90	13,58	10,57	3,01	28,5
Petržlen poľný	12,00	65,00	33,18	25,25	7,93	31,4
Kapusta hlávk. biela	4,20	31,00	12,27	9,58	2,69	28,1
Rajčiaky rýchlené	11,90	69,00	32,19	34,33	-2,14	-6,2
Paprika rýchlená	15,90	97,90	57,28	57,10	0,18	0,3
Uhorky šalátové	12,90	51,00	30,08	32,44	-2,36	-7,3
Cibuľa	4,90	17,00	9,65	13,61	-3,96	-29,1

Zdroj: PPA – ATIS

Grafy: PPA – ATIS

Zahraničný obchod

V roku 2008 sa doviezlo približne 167,6 tis. t zeleniny (okrem listovej zeleniny) za 3,0 mld. Sk, z toho 149,2 tis. t (89 %) sa importovalo z členských štátov EÚ. Najviac zeleniny sa doviezlo z Poľska, Českej republiky, Nemecka, Holandska, Španielska a Maroka. Najväčší podiel na dovoze mali hlúbová zelenina, rajčiaky a koreňová zelenina. V po-

rovnani s rokom 2007 celkový import vzrástol o 26,8 tis. t, oproti roku 2003 (roku pred vstupom do EÚ) sa dovoz zvýšil dvojnásobne.

Zeleniny sa vyviezlo 24,7 tis. t za 607,0 mil. Sk, export smeroval prevažne do Českej republiky, Maďarska a na Ukrajinu. Najväčší podiel na vývoze mali rajčiaky.

Očakávaný vývoj v roku 2009

V súvislosti s hospodárskou krízou v celom agrosektore je veľmi ťažké predpokladať vývoj cien v budúcnosti.

Prepad zeleninárskeho odvetvia bude možné spomaliť v rámci reštrukturalizácie podpôr na rok 2009, ktoré budú v tomto roku rozšírené o jednotnú platbu na hektár ornej pôdy, ktorá sa zvýšila z 90 €/ha na 121,60 €/ha.

Vplyvom nestability meny v susedných štátoch hrozí tohto roku nadmerný prílev lacnej zeleniny z Čiech, Maďarska, ale najmä z Poľska, ktorý nedovolí výraznejšie zvýšiť ceny domácej zeleniny. Dovozy lacnejšej zeleniny sa očakáva taktiež z Holandska.

Trh s ovocím 2008

Priaznivé počasie na začiatku vegetačného obdobia vytvorilo dobré podmienky pre bohatú úrodu ovocia. Prudké dažde, veterná smršť, lokálne búrky a ľadovce znížili množstvo a kvalitu úrody v ovocných sadoch v niektorých oblastiach Slovenska.

Podľa ÚKSÚP bola v roku 2008 celková výmera ovocných sádov 9 606,65 ha, čistá výmera sádov predstavovala 8 478,97 ha a z toho takmer 69 % boli intenzívne ovocné sady. Podľa júňového odhadu ÚKSÚP predpokladal úrodu jablák 44 296 t, hrušiek 771 t, broskýň 4 531 t, marhúľ 599 ton. Podľa ŠÚ SR v roku 2008 bola celková úroda ovocia 74,6 tis. t. V ovocných sadoch sa urodilo 48,8 tis. t, z toho jablák 41,8 tis. t.

Trh s jablkami

Podľa ÚKSÚP sa z druhého odhadu vykonaného k 15. 9. 2008 predpokladala úroda jablák 41 952 t. Z odhadovanej domácej produkcie bolo ku 31. 10. 2008 v skladoch pestovateľov uskladnených 9 997,6 ton jablák, t.j. 20 % z odhadovanej úrody a ku dňu 31. decembra 2008 sa množstvo jablák znížilo na 5 788 t (13,8 %). Najväčšie zastúpenie mala odroda Golden Delicious 1 506 ton. Sklady na uskladnenie úrody ovocia z domácej produkcie v SR mali na konci roka 2008 celkovú kapacitu 47 365 ton, z toho kapacita skladov s CA a ULO bola 22 521 t, pričom tieto sklady boli využité len na 19 %.

Ponuka domácich jablák na trhu zo slabej úrody 2007 bola začiatkom roka 2008 nižšia ako dopyt. Jablká rozličných odrôd 1. triedy s priemerom väčším ako 65 mm výrobcovia predávali v prvých mesiacoch roka 2008 len v malých množstvách a v priemere o polovicu drahšie ako v predchádzajúcom roku. Zvýšený dopyt po domácich jablkách sa odzrkadlil aj na 14-percentnom medziročnom zvýšení cien letných jablák od pestovateľov (16,88 Sk/kg), pričom odbytové ceny letných jablák stúpili v priemere o 15,6 % na 22,20 Sk/kg.

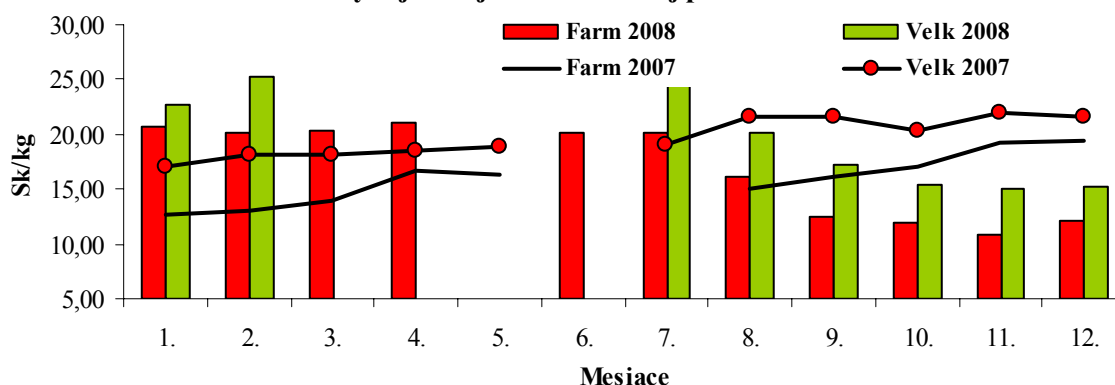
Opačná situácia nastala po jesennom zbere úrody jablák, ktorá v SR (+135,9 %; ŠÚ SR),

ako aj v ďalších nových členských štátoch EÚ ako v Maďarsku (+159 %), v Poľsku (+115 percent), v Lotyšsku (+113 %) bola výrazne vyššia ako v roku 2007. Ceny jablák od výrobcov začali od septembra do novembra postupne klesať a v decembri pred Vianocami sme zaznamenali ich mierny nárast. V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2007 bola priemerná cena jablák rozličných odrôd 1. triedy s priemerom väčším ako 65 mm od výrobcov v 9. až 12. mesiaci nižšia v priemere až o 33,3 % na úrovni 12,08 Sk/kg. Pri odbytových cenách domácich jablák rozličných odrôd 1. triedy >65 mm z veľkoobchodu sme v tomto období zaznamenali pokles cien oproti roku 2007 o 24,8 % na 16,01 Sk/kg.

Napriek zvýšenej ponuke domácich jablák na trhu po zbere úrody sa v 9. až 12. mesiaci 2008 doviezlo na Slovensko 6,9 tis. ton konzumných jablák.

Na konci roka 2008 bola zásoba jablák v krajinách EÚ-15 1 704,6 tis. t, (Golden Delicious 558,7 tis. t). Z nových členských štátov je najvýznamnejšie Poľsko, kde zásoba jablák koncom roka predstavovala až 582,1 tis. ton a v ČR bolo v skladoch 41,3 tis. t jablák.

Vývoj cien jablák z domácej produkcie

Graf: PPA – ATIS

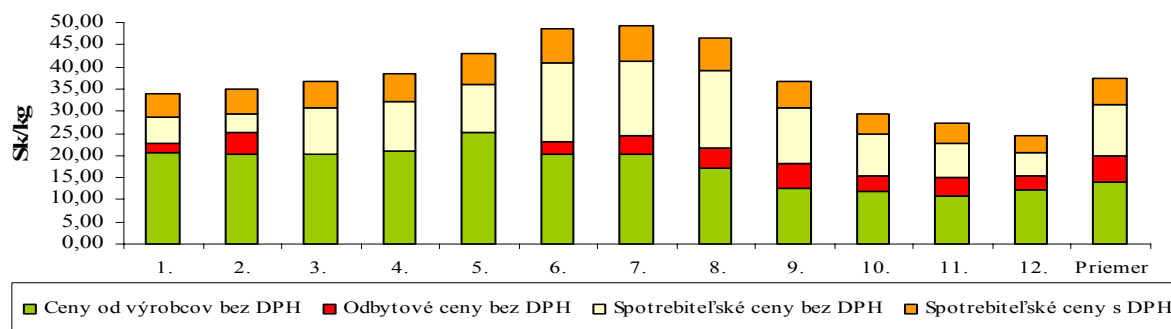
Ceny vybraných odrôd jablák od pestovateľov

1. trieda v Sk/kg bez DPH

Jablák	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Letné > 65 mm	10,08	21,02	16,88	14,81	2,07	14,0
Gala 65 - 70 mm	8,00	19,00	13,33	16,48	-3,15	-19,1
Golden Delicious > 70 mm	11,00	25,21	18,38	17,63	0,75	4,3
Idared > 70 mm	11,91	25,00	17,88	16,61	1,27	7,6
Jonagold > 70 mm	11,00	25,00	15,20	16,54	-1,34	-8,1
Jonagored > 70 mm	11,00	22,69	15,72	17,94	-2,22	-12,4

Zdroj: PPA – ATIS

Vývoj cien jablák v odbytovej vertikále v roku 2008

Graf: PPA – ATIS

Poznámka: odbytové ceny sú ceny domácich jablák z veľkoobchodov, od marca do mája sa vo veľkoobchodoch nepredávali domáce jablká, ale jablká z dovozu, v júni a v júli boli na trhu letné domáce jablká a v auguste a v septembri aj jesenné a zimné domáce jablká z novej úrody, spotrebiteľské ceny sú ceny jablák z domácej produkcie aj z dovozu.

Ceny vybraných druhov ovocia od pestovateľov

1. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / cena	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Čerešne	33,38	50,00	40,03	39,77	0,26	0,7
Višne	12,61	25,21	22,30	23,56	-1,26	-5,3
Marhule	20,88	28,70	24,69	22,17	2,52	11,4
Broskyne	14,65	30,95	20,90	20,28	0,62	3,1
Slivky	8,40	25,21	12,67	14,45	-1,78	-12,3
Maliny konzumné	33,61	80,00	52,81	45,39	7,42	16,3
Ríbezle červené konzum.	16,40	30,00	25,09	18,69	6,40	34,2
Ríbezle čierne konzum.	20,00	42,02	28,07	21,49	6,58	30,6
Jahody konzumné	29,41	63,03	45,41	43,66	1,75	4,0
Hrušky	10,00	25,00	15,75	16,25	-0,50	-3,1
Hrozno stolové biele	15,37	18,25	16,17	17,16	-0,99	-5,8

Zdroj: PPA – ATIS

Ceny kôstkového a drobného ovocia

Úroda letných druhov ovocia v roku 2008 bola vyššia ako v roku 2007, ale pri väčšine druhoch nepokrývala dopyt a ceny stúpili. Pokles cien sme v dôsledku nedostatočných spracovateľských kapacít zaznamenali pri slivkách, ich priemerná cena od pestovateľov klesla o 12,3 %, odbytová cena z veľkoobchodov o 12,1 %. Ponuka broskýň bola v čase rýchleho dozrievania vplyvom horúčav vyššia ako dopyt a ceny klesli. Priemerná cena broskýň od výrobcov sa však oproti roku 2007 mierne zvýšila (3,1 %), odbytová cena domácich broskýň vo veľkoobchodoch klesla o 2,6 % a dovezené broskyne sa predávali v priemere o 6,3 % drah-

šie. Ponuka marhúľ bola nižšia ako dopyt, priemerná cena stúpila o 11,4 %, domáce marhule sa predávali vo veľkoobchodoch o 19,3 % drahšie ako v roku 2007, odbytová cena marhúľ z dovozu sa v priemere zvýšila o 10,5 %.

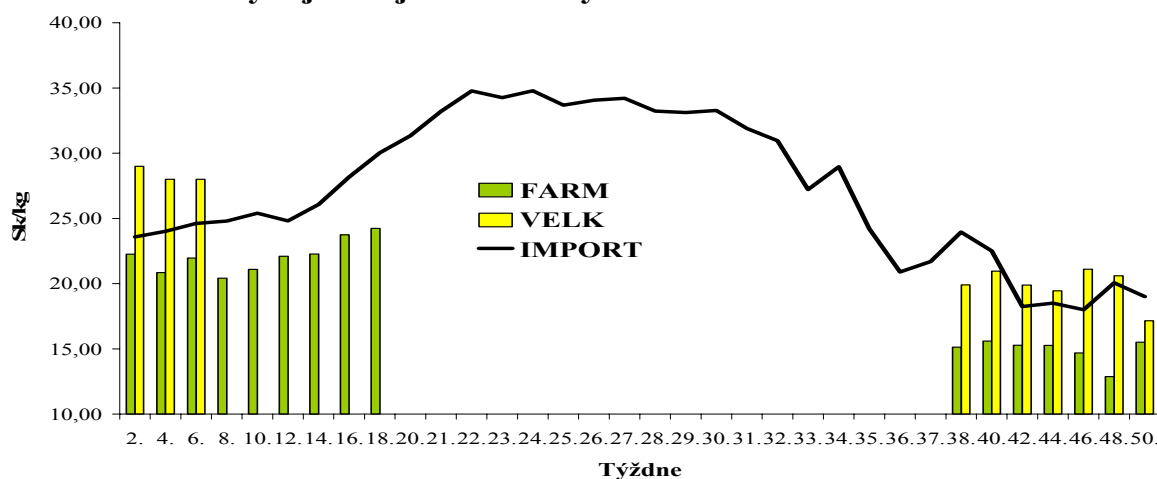
Najvýraznejšie, a to viac ako o 30 % v porovnaní s rokom 2007 vzrástli nákupné ceny červených aj čiernych ríbezlí. Pri malinách sa nákupná cena upevnila o 16,3 %. Rok 2008 bol úspešný pre pestovateľov jahôd, urodilo sa 691 ton na ploche 239 ha. Výrobcovia predávali obrané jahody za priemernú cenu 45,41 Sk/kg, v porovnaní s rokom 2007 posilnila o 4,0 %.

Odbytové ceny ovocia vypestovaného na Slovensku
1. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / cena	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Broskyne	19,50	35,00	24,79	25,45	-0,66	-2,6
Čerešne	21,90	94,90	53,71	47,46	6,25	13,2
Marhule	29,50	38,00	34,33	28,78	5,55	19,3
Slivky	10,45	28,00	17,71	20,15	-2,44	-12,1
Jahody konzumné	29,00	58,90	50,78	59,80	-9,02	-15,1
Jablká letné	13,00	30,00	22,20	19,21	2,99	15,6
Gala 65-70 mm	12,40	26,00	18,53	20,68	-2,15	-10,4
Golden Del. > 70	14,90	29,00	21,12	23,71	-2,59	-10,9
Idared > 70	9,90	25,00	16,11	20,36	-4,25	-20,9
Jonagold > 70	12,40	23,45	15,49	21,35	-5,86	-27,4
Jonagored > 70	12,40	17,00	14,97	21,43	-6,46	-30,1
Hrušky	14,00	34,00	25,67	24,54	1,13	4,6

Zdroj: PPA – ATIS
Odbytové ceny vybraných druhov ovocia z dovozu
1. trieda v Sk/kg bez DPH

Druh / cena	2008			2007	Vývoj 2008/2007	
	minimálna	maximálna	priemerná	priemerná	v Sk/kg	v %
Broskyne	21,90	88,90	41,10	38,65	2,45	6,3
Marhule	18,90	85,00	49,38	44,69	4,69	10,5
Nektárinky	27,90	99,90	45,98	39,30	6,68	17,0
Slivky	15,90	77,90	42,39	40,21	2,18	5,4
Jablká Golden Delicious	17,00	41,00	28,50	23,59	4,91	20,8
Idared	13,00	41,00	26,96	20,82	6,14	29,5
Jonagold	17,90	40,00	25,22	21,48	3,74	17,4
Hrušky	20,45	44,00	34,20	30,17	4,03	13,4
Hrozno stolové biele	26,60	100,60	50,28	53,66	-3,38	-6,3

Zdroj: PPA – ATIS
Vývoj cien jablák odrody Golden Delicious v roku 2008

Graf: PPA – ATIS

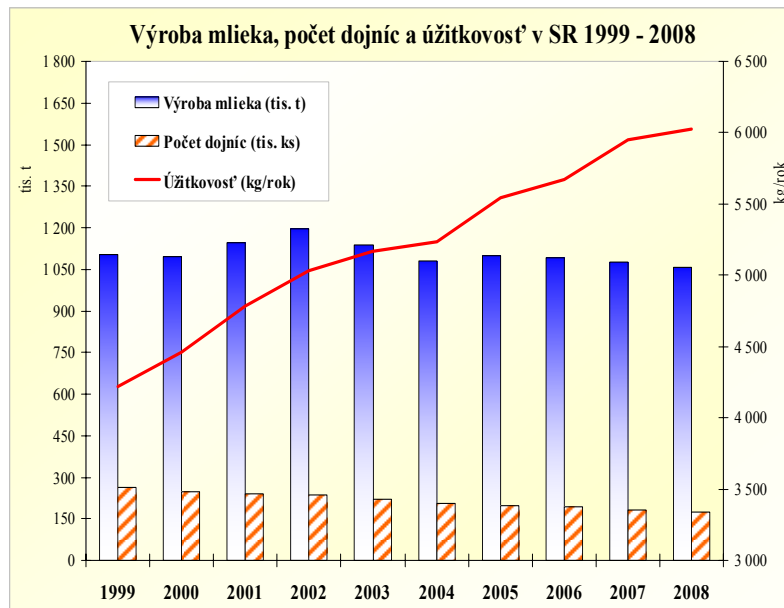
Poznámka: ceny od výrobcov (FARM) v prvých mesiacoch roka 2008 sú za predaj v menších množstvách kvôli nízkej úrode, odbytové ceny (VELK) sú ceny domácich jablák z veľkoobchodov, odbytové ceny dovezených jablák z veľkoobchodov (IMPORT).

Očakávaný vývoj v roku 2009

Produkcia ovocia z produkčných sádov by mohla byť pri priaznivých poveternostných podmienkach vyššia ako v roku 2008. Spotreba ovocia bude v súvislosti s jeho vysokými spotrebiteľskými cenami a uprednostňovaním iných druhov potravín v spotrebnom koši pravdepodobne stagnovať. Ceny letných druhov domáceho ovocia, predovšetkým spotrebiteľské by pri dobrej úrode nemali rásť. Ceny jablák od pestovateľov by pri vyššom dopyte mohli mierne posilniť.

Trh s mliekom a mliečnymi výrobkami v roku 2008

Pokles výroby kravského mlieka sa nezastavil

V roku 2008 sa na Slovensku vyrobilo spolu 1,057 mil. ton surového kravského mlieka, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2007 pokles o 1,6 %. V porovnaní s rokom vstupu do EÚ sa výroba mlieka znížila o 2,0 %. Na poklese výroby mlieka sa podieľal najmä trvalý úbytok počtu dojníc, ktorý sa v minulom roku znížil (-2,6 percenta) na úroveň 176 tis. ks. Priemerná úžitkovosť na dojnicu sa v roku 2008 zvýšila na 6 024,9 kg (+1,2 %), nestačí však kompenzovať trvalý pokles počtu dojníc na Slovensku. Podľa predpokladu PPA

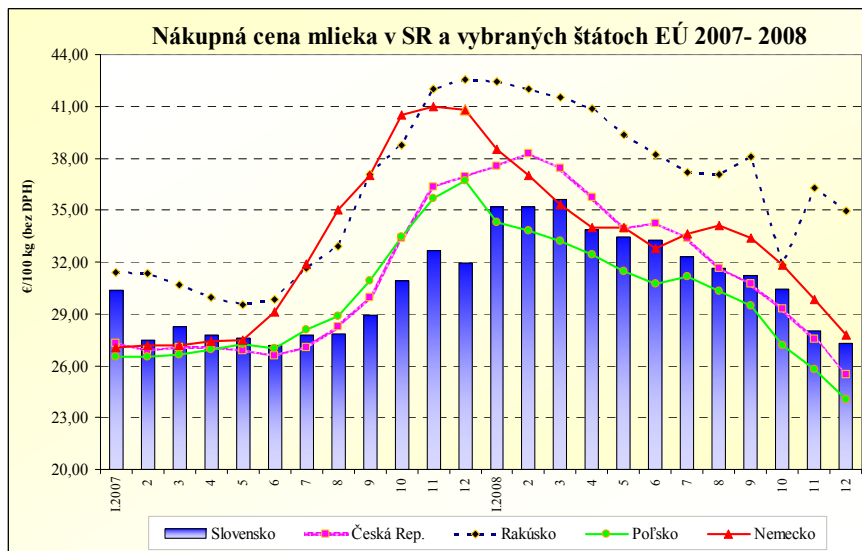
sa mliečna kvóta splní v kvótovom roku 2008/09 asi na 91 – 92 %.

Cena surového mlieka prekvapila

Rok 2008 môžeme nazývať rokom výraznejšieho rozkolísania ceny surového kravského mlieka. Kým v januári 2008 bola cena historicky najvyššia, až 11,81 Sk/kg, do decembra sa postupne prepadla na 8,25 Sk/kg bez DPH (pokles o 30,1 %). Mesačné ceny mlieka od februára 2008 neustále klesali, boli však vyššie ako počas prvých ôsmich mesiacov roku 2007. Od septembra sa medziročne ceny znížili, v posledných dvoch mesiacoch roku 2008 však mimoriadne oslabili. Priemerná cena mlieka za rok 2008 bola 10,17 Sk/kg, čo predstavuje medziročný nárast o 4,3 %, resp. o 0,42 Sk/kg.

Zvýšenie kvóty výroby mlieka, nulové podpory exportu masla a sušeného mlieka, ako aj prudký pokles dopytu po mliečnych výrobkoch na svetovom trhu, najmä v Ázii, sa odrazili na cenovom vývoji mlieka v celej EÚ.

V roku 2008 dosiahla priemerná cena mlieka v EÚ-25 (bez Rumunska a Malty) úroveň 35,18 €/100 kg, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2007 zvýšenie o 10,6 %. Ceny vyjadrené v eurách sa medziročne zvýšili aj v okolitých štátoch: v Rakúsku o 12,8 %, v Maďarsku o 12,6 %, v Česku 11,7 %, na Slovensku o 11,2 %, v Nemecku o 2,7 % a v Poľsku o 2,6 %.

Nákup mlieka bol o 1,9 % nižší ako v roku 2007

Schválení nákupcovia mlieka v roku 2008 nakúpili spolu 945,6 tis. t surového kravského mlieka, čo bolo o 1,9 % menej ako v roku 2007. Mlieko najvyššej triedy kvality (Q. + 1. trieda) tvorilo 93,9 % z celoročného nákupu mlieka, neštandardného mlieka sa nakúpilo 6,1 %.

Priemerný obsah tuku v nakúpenom mlieku v roku 2008 dosiahol 3,76 %, medziročne poklesol o 0,3 %. Priemerný obsah bielkovín v porovnaní s rokom 2007 vzrástol na 3,31 % (+0,3 %). Tržnosť surového kravského mlieka predstavovala 89,4 %.

Priemerná nákupná cena surového kravského mlieka

Sk/kg bez DPH

Obdobie	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Priemer*
2004	9,09	9,11	9,20	9,16	8,96	9,03	9,05	9,07	9,16	9,34	9,45	9,51	9,18
2005	9,68	9,73	9,70	9,51	9,50	9,40	9,27	9,24	9,37	9,36	9,47	9,52	9,48
2006	9,42	9,39	9,46	9,27	9,24	9,23	9,11	9,11	9,28	9,32	9,42	9,46	9,31
2007	9,51	9,48	9,57	9,31	9,30	9,24	9,26	9,34	9,76	10,39	10,87	11,27	9,78
2008	11,81	11,68	11,60	10,99	10,56	10,09	9,80	9,59	9,46	9,28	8,51	8,25	10,17
Rozdiel	2,30	2,20	2,03	1,68	1,26	0,85	0,54	0,25	-0,30	-1,11	-2,36	-3,02	0,42
Vývoj %	24,2	23,2	21,2	18,0	13,5	9,2	5,8	2,7	-3,1	-10,7	-21,7	-26,8	4,3

Zdroj: Výkaz ML (MP SR) 6 - 12

* vážený priemer

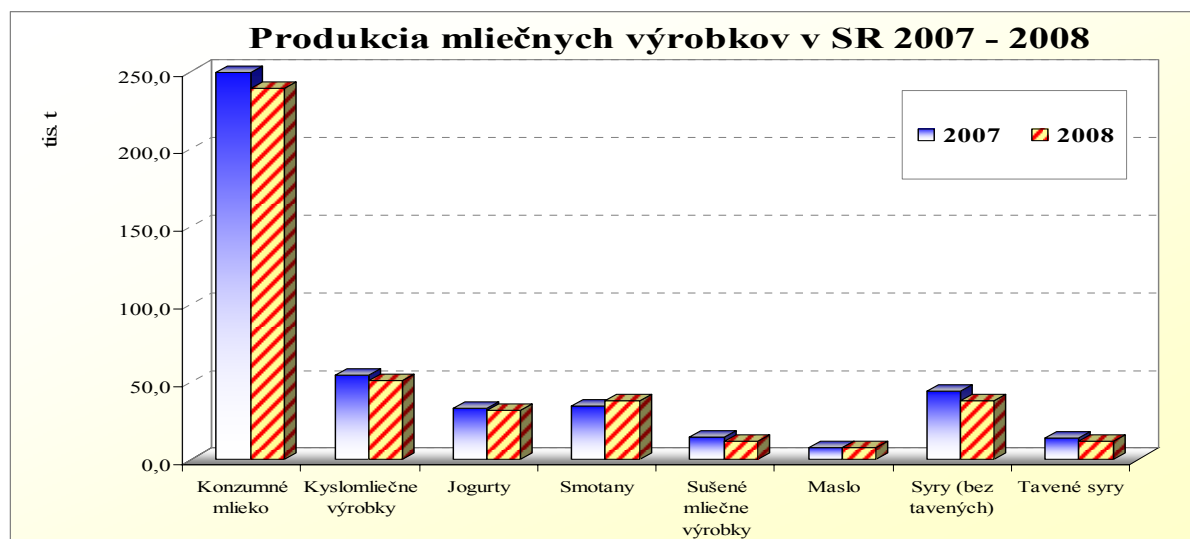
Produkcia mliečnych výrobkov v SR v roku 2008 klesla

V roku 2008 sa na Slovensku vyrobilo spolu 238,9 tis. t konzumného mlieka. V porovnaní s rokom 2007 klesla jeho výroba o 4,2 %. Pokles produkcie bol zaznamenaný aj pri ostatných mliečnych výrobkoch: v porovnaní s rokom 2007 sa vyrobilo menej kyslomliečnych výrobkov o 5,7 %, spolu 51,1 tis. t. Z kyslomliečnych výrobkov sa výrazne znížila produkcia jogurtov, ktorá bola v roku 2008 medziročne nižšia o 5,2 %, dosiahla 31,3 tis. t. Na rozdiel od jogurtov produkcia konzumnej smotany v porovnaní s rokom 2007 vzrástla na 37,8 tis. t (+9,5 %). Mierny nárast produkcie bol v roku 2008 aj pri masle, ktorého sa vyrobilo o 2,0 % viac ako v roku 2007, spolu 7,8 tis. t. Masla v spotrebiteľ-

skom (100 – 250 g) balení bolo 6 tis. t, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2007 nárast o 5,9 %.

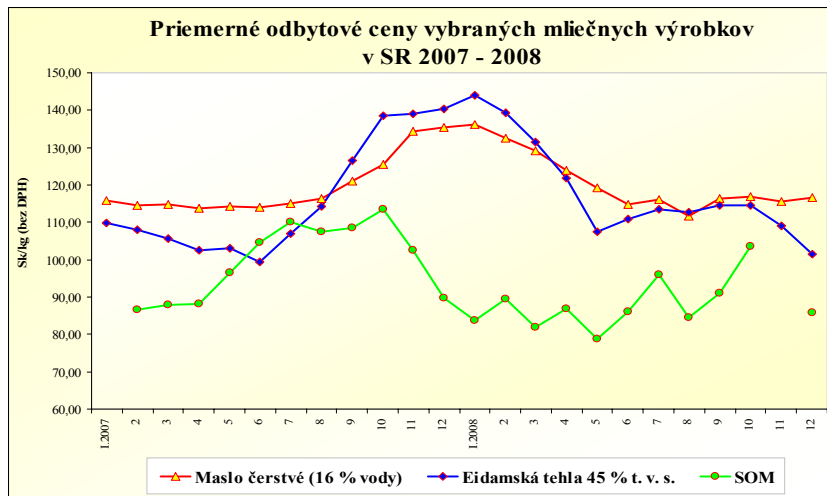
Medziročne bol veľký prepád v produkcii sušených mliečnych výrobkov, ktorých sa v roku 2008 vyrobilo spolu 11,7 tis. t, čo bolo o 18,4 % menej ako v roku 2007. Výroba sušeného odtučneného mlieka sa znížila o 12,2 percenta na 7,2 tis. t. Produkcia sušeného plnotučného mlieka medziročne klesla až o 28,2 % na 4,2 tis. t.

Syrov spolu (bez tavených) sa vyrobilo len 37,5 tis. t, čo bolo až o 14,4 % menej ako v roku 2007. Podobne sa znížila aj produkcia tavených syrov (-14,3 %), ktorá dosiahla v roku 2008 množstvo 11,7 tis. t.

Odbytové ceny jogurtu a pasterizovaného mlieka sa výrazne posilnili

Cenové rozpätie priemerných ročných odbytových cien sledovaných mliečnych výrobkov bolo relatívne menšie ako v roku 2007. V dôsledku zníženia dopytu na svetových trhoch cena sušeného odtučneného mlieka poklesla o 10,1 %, masla v blokoch (-8,1 %) a mierne oslabila aj pri trvanlivom plnotučnom mlieku (-1,1 percenta). Naopak, pri iných výrobkoch odbytové ceny vzrástli v rozmedzí od 0,3 do 14,3 %: trvanlivého polotučného mlieka (+0,5 %), pasterizovaného polotučného mlieka (+11,5 %) čerstvého masla (+0,3 percenta), Eidamskej tehly (+0,1 %), bryndze 29 % (+7,1 %) a sušeného plnotučného mlieka (+3,5 %).

Priemerné odbytové ceny mlieka a mliečnych výrobkov

v Sk/kg bez DPH

Výrobok	2007	2008	Rozdiel v Sk	Vývoj v %
Trvanlivé polotučné mlieko	14,79	14,86	0,07	0,5
Pasterizované polotučné mlieko	13,71	15,29	1,58	11,5
Smotana s obs. tuku viac ako 29 %	67,73	72,53	4,80	7,1
Jogurt ovocný do 4,5 % tuk, 130 – 150 g bal.	44,74	51,12	6,38	14,3
Maslo 250 g, balenie	120,27	120,66	0,39	0,3
Maslo bloky (16 % vody)	107,31	98,62	-8,69	-8,1
Eidamská tehla 45 % t. v. s.	117,90	118,00	0,10	0,1
Tvaroh mäkký	70,81	75,10	4,29	6,1
Bryndza	118,41	124,96	6,55	5,5
Mlieko sušené odtučnené	100,96	90,73	-10,23	-10,1
Mlieko sušené plnotučné	98,35	101,83	3,48	3,5

Zdroj: Výkaz ML (MP SR) 6 – 12, výkaz Radela s. r. o.

Spotrebiteľské ceny sa v roku 2008 upevnili

V roku 2008 sa priemerné spotrebiteľské ceny sledovaných výrobkov v porovnaní s odbytovými cenami upevnili výraznejšie. Najvýraznejší nárast ceny bol zaznamenaný pri tavených lahôdkových syroch (+13,4 %). Zvýšenie odbytovej ceny pasterizovaného polotučného mlieka sa výrazne premietlo do spotrebiteľských cien, prejavilo sa prudkým rastom ceny o 10,2 %. Priemerná spotrebiteľská cena Eidamskej tehly stúpala (+7,9 %) na 189,90 Sk/kg s DPH. Spotrebiteľské ceny sa oproti roku 2007 výrazne upevnili tiež pri čerstvom masle o 6,9 % na 208,61 Sk/kg a trvanlivom polotučnom mlieku o 5,0 %.

Priemerné spotrebiteľské ceny mlieka a mliečnych výrobkov

v Sk/kg/l, s DPH

Výrobok	2004	2005	2006	2007	2008	Rozdiel 2008 - 2007	Vývoj v % 2008/2007
Pasterizované polotučné mlieko	19,60	19,77	19,41	19,98	22,02	2,04	10,2
Trvanlivé polotučné mlieko	24,19	23,46	22,10	22,73	23,87	1,14	5,0
Eidamská tehla (45 % t. v. s.)	172,67	169,09	164,49	176,02	189,90	13,87	7,9
Tavený lahôdkový syr	208,60	201,30	207,90	212,08	240,40	28,33	13,4
Čerstvé maslo	170,96	183,76	183,44	195,09	208,61	13,52	6,9

Zdroj: ŠÚ SR

Marža vybraných mliečnych výrobkov 2007 - 2008

S nízkou cenou kravského mlieka v roku 2008 boli farmári veľmi nespokojní. Pýtajú sa, ako je možné, že od februára 2008 predávajú mlieko čoraz lacnejšie, ale mlieko v obchodoch vôbec nezlacnelo. Výška ceny mlieka a mliečnych výrobkov a marže jednot-

livých účastníkov trhu (farmár, spracovateľ a obchod) často vyvolávajú dohady o tom, kto z mlieka najviac profituje. Samozrejme, že vyššia cena mlieka priniesla vyšší príjem štátu vo forme dane z pridanej hodnoty.

Obchodná marža trvanlivého polotučného mlieka bola vyššia

Spotrebiteľ za liter trvanlivého polotučného mlieka v krabici v roku 2008 zaplatil v priemere 23,87 Sk s DPH. Spracovateľ mal na spracovanie, balenie, distribúciu a zisk z tejto ceny v priemere 4,38 Sk/l (spracovateľská marža bola 29,5 %). Maloobchod mal na predaj a umiestnenie výrobku na pultoch 5,20 Sk/l (obchodná marža 25,9 %). V roku 2008 bol podiel farmára na spotrebiteľskej cene trvanlivého polotučného mlieka 43,9 %.

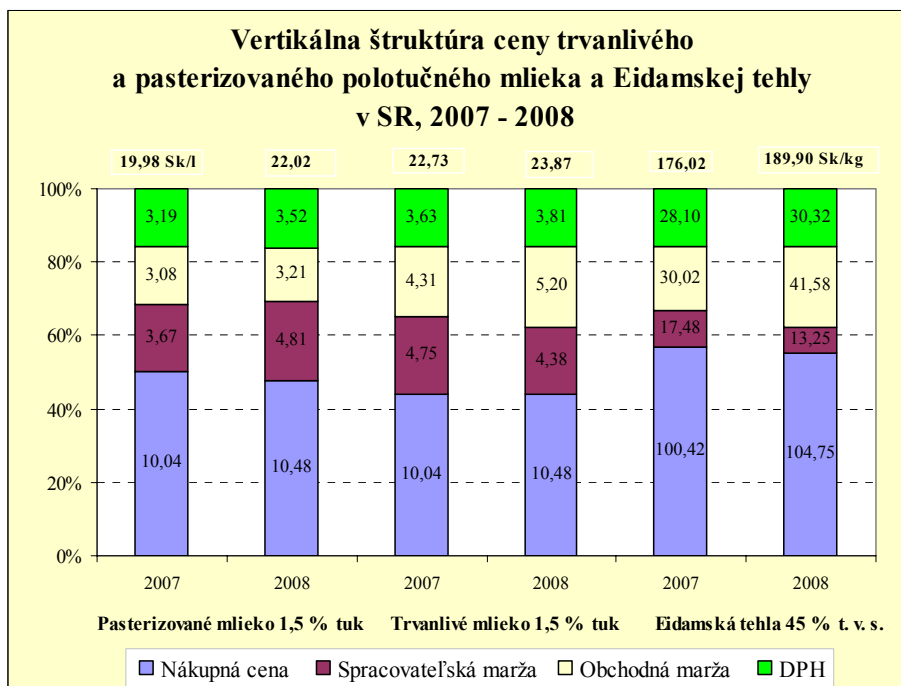
Medziročne spotrebiteľská cena trvanlivého polotučného mlieka posilnila o 1,14 Sk/l (+5,0 %). Tento nárast bol spôsobený v dôsledku výraznejšieho zvýšenia obchodnej marže o 0,89 Sk/l, nákupnej ceny o 43 halierov a naopak, poklesom spracovateľskej marže o 37 halierov. Inými slovami, 78,0 % z nárastu spotrebiteľskej ceny trvanlivého polotučného mlieka s DPH v roku 2008 bol uhradený v prospech maloobchodu.

Spracovateľská marža sa najviac podieľala na raste ceny pasterizovaného mlieka

V roku 2008 priemerná spotrebiteľská cena pasterizovaného polotučného mlieka vo vrecúšku bola na úrovni 22,02 Sk/l s DPH. Podiel farmára predstavoval 47,6 % (v roku 2007 to bolo 50,3 %). Spracovateľská marža predstavovala 31,5 percenta (v roku 2007 bola 26,8 %) a obchodná marža 17,4 % (v roku 2007 bola 18,3 %).

marže o 13 halierov. Znamená to, že 56,4 % z nárastu spotrebiteľskej ceny pasterizovaného polotučného mlieka s DPH v roku 2008 bol uhradený v prospech spracovateľov.

V roku 2008 sa oproti roku 2007 priemerná spotrebiteľská cena s DPH zvýšila o 2,04 Sk/l (+10,2 %). Na tomto náraste sa podieľalo najmä zvýšenie spracovateľskej marže o 1,15 Sk/l, nákupnej ceny o 43 halierov, v menšej miere aj nárast obchodnej

Obchodná marža sa najviac podieľala na zvýšení ceny Eidamu

V roku 2008 priemerná spotrebiteľská cena Eidamskej tehly 45 % t. v. s. bola vo výške 189,90 Sk/kg s DPH: podiel farmára a spracovateľa na spotrebiteľskej cene Eidamu medziročne klesol. Naopak, obchodná marža sa zvýšila. Priemerná spotrebiteľská cena Eidamskej tehly sa medziročne upevnila o 7,9 % (+13,88

Sk/kg). Na tomto náraste sa podieľalo hlavne zvýšenie obchodnej marže z 20,3 % na 26,1 % (o 5,8 percentuálneho bodu). Spracovateľská marža poklesla v prospech nákupnej ceny surového mlieka. Znamená to, že 83,3 % z nárastu spotrebiteľskej ceny Eidamskej tehly bol uhradený v prospech obchodných reťazcov.

Vývoz tekutého mlieka a smotany zo SR nad'alej rastie

Zahraničný obchod s mliekom a mliečnymi výrobkami dosiahol za rok 2008 aktívne saldo, prebytok obchodnej bilancie bol 2,6 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2007 to bolo zvýšenie o 15,6 %. Finančná hodnota vývozu mlieka a mliečnych výrobkov v porovnaní s rokom 2007 vzrástla na 8,7 mld. Sk (+10,9 percenta) najmä v dôsledku vysokého nárastu hodnoty vývozu tekutého mlieka a smotany (+50,6 %), ako aj syrov (+17,7 %). Finančná

hodnota dovozu mlieka a mliečnych výrobkov dosiahla 6,1 mld. Sk, v porovnaní s rokom 2007 stúpila o 9,0 %. Na tomto zvýšení sa podieľal najmä nárast hodnoty dovozu kyslomliečnych výrobkov (+28,4 %), syrov (+19,3 %) a tekutého mlieka a smotany (+13,4 %). Česká republika sa na hodnote dovozu kyslomliečnych výrobkov podieľala až 61,2 %, Nemecko 18,7 % a Poľsko 9,8 %.

Zahraničný obchod s mliekom a mliečnymi výrobkami v SR v rokoch 2007/2008

Položka CS	Dovoz				Vývoz				Saldo	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	t		mil. Sk		t		mil. Sk		mil. Sk	
0401	85 541	103 527	1 240	1 406	147 956	200 512	2 283	3 438	1 043	2 032
0402	11 282	9 946	878	691	17 621	16 940	1 610	1 249	732	558
0403	48 552	38 460	965	1 239	19 106	17 224	660	570	-305	-669
0404	7 729	4 138	173	101	51 215	38 526	369	152	196	52
0405	4 804	5 272	523	500	3 431	3 132	359	277	-164	-224
0406	19 547	24 743	1 806	2 155	25 624	25 158	2 565	3 019	759	864
Spolu	x	x	5 587	6 092	x	x	7 847	8 705	2 260	2 613

Zdroj: ŠÚ SR, dopočet množstva Radela s.r.o.

Poznámka: Položky CS - 0401 Mlieko, smotana nezahustená, nesladená, 0402 Mlieko, smotana zahustená alebo sladená, 0403 Kyslomliečne výrobky, 0404 Srvátka, 0405 Maslo a iné tuky z mlieka, 0406 Syry a tvaroh

Od začiatku do konca roka 2008 sa zo Slovenska vyviezlo spolu 200,5 tis. t tekutého mlieka a smotany (35,5 %). Najviac tekutého mlieka a smotany sa vyviezlo do Českej republiky (43,5 %), Maďarska (28 %), Talianska (13 %) a Nemecka (12,5 %). Vývoz ostatných skupín mliečnych výrobkov (0402 až 0406) bol nižší ako v roku 2007. Pozitívne saldo sme dosiahli aj v obchodovaní so syrmí

a tvarohom (864 mil. Sk), sušeným mliekom (558 mil. Sk) a srvátkou (52 mil. Sk). Dlhodobé negatívne saldo zahraničného obchodu zaznamenávame pri kyslomliečnych výrobkoch (-669 mil. Sk) a pri masle (-224 mil. Sk). Import kyslomliečnych výrobkov medziročne poklesol o 20,8 %, ale finančná hodnota dovozu vzrástla až o 28,4 %.

Očakávaný vývoj v roku 2009

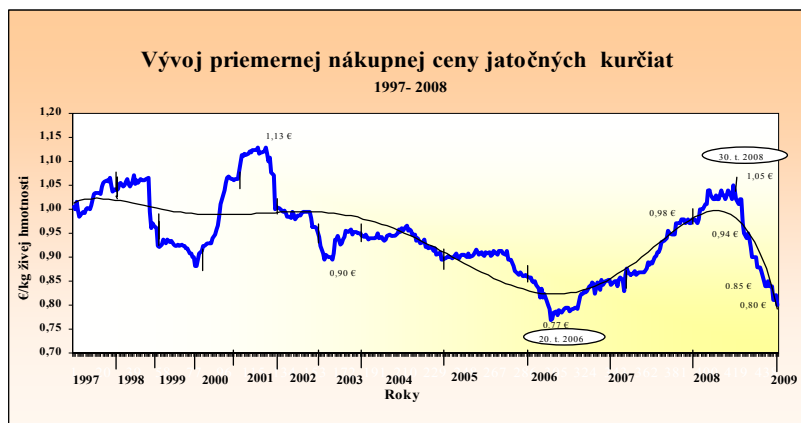
Úroveň nákupnej ceny kravského mlieka nedosiahne úroveň cien predošlých dvoch rokov. Pokiaľ sa zo strany EÚ nezavedú stabilizačné opatrenia na trhu s mliekom a mliečnymi výrobkami, očakávame väčšiu fluktuáciu cien. Nízka cena mlieka nemotivuje farmárov vyrábať viac mlieka. Z toho dôvodu neočakávame zvýšenie jeho výroby v súlade so zvýšením kvóty o 2 % v roku 2008 a o 1 % v roku 2009. Cenový vývoj mliečnych výrobkov bude závisieť od situácie na trhu EÚ, ktorá sa bude odvíjať od dopytu zo svetového trhu. Oživenie predaja výrobkov z domácej produkcie bude naďalej čeliť silnej konkurencii.

Trh s hydinou v roku 2008

Nepriaznivý rok pre hydinarov

Podľa ŠÚ SR sa v roku 2008 predalo spolu 103,4 tis. ton jatočnej hydiny. Bolo to o 0,5 % menej ako sa očakávalo podľa odhadu VÚEPP a o 7,9 % menej ako sa predalo v roku 2007. Počty hydiny spolu sa oproti roku 2007 znížili o 12,7 %.

Rok 2008 bol pre hydinársky priemysel nepriaznivým rokom. Obavy z príchodu eura a nárast cien krmných zmesí v I. polroku spôsobili, že nákupná cena jatočných kurčiat sa koncom júla (30. týždeň) vyšplhala na 1,05 €/kg živej hmotnosti. Cena kompletnej finálnej krmnej zmesi na výkrm brojlerov HYD 03 vzrástla v júli 2008

oproti rovnakému obdobiu roku 2007 o 28,2%, ale nákupná cena kurčiat len o 18,1 %.

Prepad nákupnej ceny

Zotavovanie nákupnej ceny jatočných kurčiat, ktoré nastúpilo ešte na konci II. štvrťroku 2006 a pokračovalo v roku 2007, pretrvávalo aj v I. polroku 2008 (1,05 €/kg ž. hm.). Strmým zostupom od 31. týž-

dňa sa nákupná cena dostala v 40. týždni na úroveň roka 2007 (0,94 €/kg ž. hm.) a na konci roka spracovatelia platili už len 0,85 €/kg ž. hm.. Priemerná celoročná nákupná cena vzrástla o 16,5 %.

Vývoj cien kurčiat po kvartáloch vo vertikále predaja

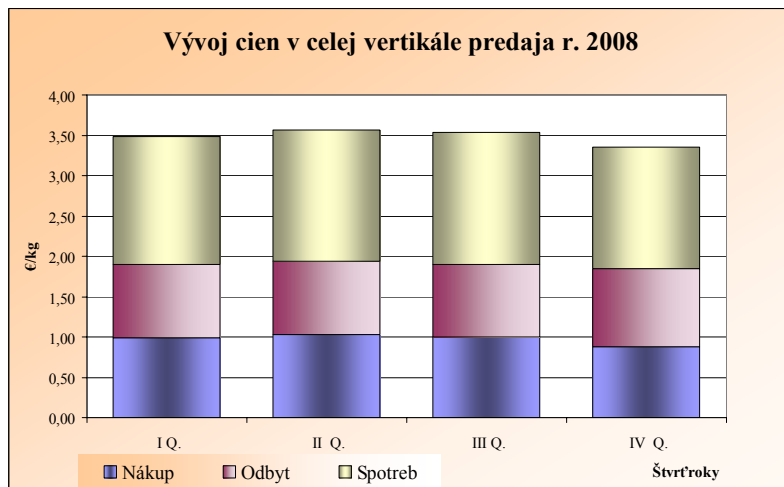
Kvartál Roky	I.		%	II.		%	III.		%	IV.		%	Priemer		%
	2007	2008		2007	2008		2007	2008		2007	2007		2006	2007	
Nákupná cena €/kg ž. hm.	0,85	0,99	16,5	0,87	1,03	18,4	0,91	1,00	9,9	0,95	0,88	-7,4	0,85	0,99	16,5
Odbytová cena €/kg	1,69	1,82	7,7	1,79	1,82	1,7	2,01	1,84	-8,5	1,90	1,68	-11,6	1,85	1,79	-3,2
Spotrebiteľská (s DPH)	2,16	2,49	15,3	2,23	2,54	13,9	2,4	2,54	5,8	2,52	2,47	-2,0	2,33	2,51	7,7

Zdroj: ŠÚ SR, PPA - ATIS

Odbytové ceny nižšie ako vlni

V roku 2008 sa oproti roku 2007 znížila väčšina odbytových cien celej hydiny, kusov a drobov z hydiny, v priemere o 5,8 %. Výraznejšie klesli odbytové

júcemu kvartálu oslabila o 2,1 % a 2,6 %. Priemerná odbytová cena chladených kurčiat zo začiatku roka 2008 z hodnoty 1,88 €/kg (56,64 Sk/kg) do konca roka klesla na 1,81 €/kg (54,53 Sk/kg). Medziročne však posilnila o 1,1 %. Iná situácia bola pri mrazených kurčatách, ktorých priemerná odbytová cena sa medziročne znížila o 4,3 % v dôsledku presýtenia trhu a poklesu dopytu.

ceny mrazených hydínových kusov a drobov (-8,3 %) ako chladených (-6,2 %). Odbytová cena kurčiat kopírovala vývoj nákupnej ceny. V II. štvrťroku sa posilnila o 2,1 %, ale v III. a IV. kvartáli oproti predchádzajú-

Z chladených hydínových kusov a drobov najviac v minulom roku zlacneli chladené kuracie pečienky (-12,0 %) a chladená kuracia drobková zmes (-10,4 %). Ceny mrazených kuracích pečienok a kuracej drobkovej zmesi medziročne padli, a to až o 20,7 % a 25,5 %. Z hydínových výrobkov sa v roku 2008 posilnila cena hydínového parizeru (7,4 percenta) morčacej šunky (6,5 %) a údených kuracích stehien (4,6 %). Ceny ostatných sledovaných výrobkov oslabili.

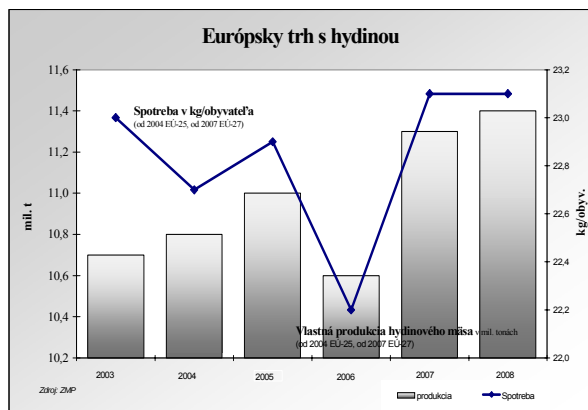
Vývoj odbytových cien hydínových kusov, drobov a výrobkov
v Sk/kg bez DPH

Sortiment	2007		2008		Vývoj %
	Sk/kg	€/kg	Sk/kg	€/kg	2008/2007
Kurča pitvané bez drob. chladené na tácke	56,64	1,88	57,24	1,90	1,1
Kuracie rezne chladené	156,05	5,18	145,51	4,83	-6,8
Kuracie prsia s kosťou chladené	109,96	3,65	102,73	3,41	-6,6
Kuracie stehná chladené	67,78	2,25	64,47	2,14	-4,9
Kuracie krídla chladené	49,71	1,65	44,89	1,49	-9,7
Kuracia drobková zmes chladená	28,92	0,96	25,91	0,86	-10,4
Kuracie žalúdky chladené	42,18	1,40	40,37	1,34	-4,3
Kuracie srdcia chladené	41,27	1,37	40,37	1,34	-2,2
Kuracie pečienky chladené	62,66	2,08	55,13	1,83	-12,0
Kurča pitvané bez drob. mrazené	56,34	1,87	53,93	1,79	-4,3
Sliepka pitvaná bez drobov mrazená	26,81	0,89	28,02	0,93	4,5
Kuracie prsia s kosťou mrazené	106,95	3,55	92,79	3,08	-13,2
Kuracie stehná mrazené	64,17	2,13	59,65	1,98	-7,0
Kuracie krídla mrazené	49,71	1,65	44,89	1,49	-9,7
Kuracia drobková zmes mrazená	30,73	1,02	22,90	0,76	-25,5
Kuracie žalúdky mrazené	41,27	1,37	40,67	1,35	-1,5
Kuracie srdcia mrazené	40,07	1,33	36,75	1,22	-8,3
Kuracie pečienky mrazené	56,64	1,88	44,89	1,49	-20,7
Morčacie prsia b. k. a kože mrazené	156,66	5,20	158,16	5,25	1,0
Hydinová tlačienka	83,15	2,76	79,23	2,63	-4,7
Hydinové párky	48,20	1,60	41,27	1,37	-14,4
Hydinový parizer	44,89	1,49	48,20	1,60	7,4
Bratislavská hydínová saláma	73,51	2,44	70,49	2,34	-4,1
Kuracia šunka	109,36	3,63	103,63	3,44	-5,2
Morčia šunka	124,42	4,13	132,55	4,40	6,5
Kuracie stehná údené	92,19	3,06	96,40	3,20	4,6
Morčacie prsia údené	188,89	6,27	188,89	6,27	-
Kurča pitvané bez drob. chladené na tácke	56,64	1,88	57,24	1,90	1,1

Zdroj: PPA – ATIS
Ceny kurčiat na trhoch krajín EÚ

Po výraznom oživení odbytových cien kurčiat na európskom trhu v roku 2007 sa v nasledujúcom roku (2008) tempo rastu cien zmiernilo. Zmena trendu vývoja cien nastúpila v auguste. V druhej polovici roka sa cena kurčiat oslabovala a na konci roka 2008 cena kurčiat vo väčšine krajín EÚ nedosiahla úroveň zo začiatku roka. Napriek oslabeniu cien priemerná ročná cena v EÚ 180,30 €/100 kg stúpila oproti roku 2007 o 34 %. Od začiatku roka do mája sa odbytová cena chladených kurčiat v SR držala pod priemerom EÚ. V druhej polovici roka sa dostala nad úroveň priemeru EÚ a zotrvala na nej do konca roka 2008.

Z našich susedov najlacnejšie predávali chladené kurčatá spracovatelia v Poľsku za priemernú

ročnú cenu 139,93 €/100 kg, čo bolo oproti cene našich kurčiat o 30,7 % menej.

Spotrebiteľská cena nekopírovala cenu spracovateľov kurčiat

Prvé tri štvrtroky 2008 platili spotrebiteľia za kilogram pitvaného kurčat'a bez drobov najviac za posledné štyri roky. Od januára do októbra prevyšoval dopyt nad ponukou, čo viedlo k upevňovaniu spotrebiteľskej ceny. Spotrebiteľská cena nekopírovala odbytovú cenu kurčiat. V januári zaplatil spot-

rebiteľ podľa ŠÚ SR za kilogram pitvaného kurčat'a bez drobov 75,51 Sk/kg (2,51 €/kg), čo bolo oproti januáru 2007 o 14,8 % viac. V priebehu roka sa tento rozdiel zmierňoval a v decembri už kilogram pitvaného kurčat'a stál 72,83 Sk/kg (2,42 €/kg).

Spotrebiteľská cena pitvaného kurčat'a bez drobov
Sk/kg vrátane DPH

Q.	I.			II.			III.			IV.			Priemer
Rok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
2005	70,44	69,64	68,97	68,40	68,49	68,96	70,43	71,49	73,15	73,95	73,41	71,97	70,78
	69,68			68,62			71,69			73,10			
2006	70,38	68,14	65,82	64,53	63,46	63,00	62,98	63,73	63,97	65,43	66,02	65,90	65,28
	68,11			63,66			63,42			65,78			
2007	65,77	64,65	65,06	66,14	67,23	67,90	69,84	72,07	74,65	76,04	75,82	75,62	70,07
	65,16			67,09			72,19			75,83			
2008	75,51	74,83	74,82	76,09	76,41	76,78	76,79	76,81	75,80	76,07	74,70	72,83	75,62
	75,05			76,43			76,47			74,53			

Zdroj: ŠÚ SR

Zahraničný obchod

Obrat zahraničného obchodu so živou hydinou a hydinným mäsom sa oproti roku 2007 zvýšil o 22,4 %. V roku 2008 deficit obchodnej bilancie zahraničného obchodu so živou hydinou a hydinným mäsom dosiahol 34,1 mil. €. Do konca roka 2008 sme vyviezli živú hydinu v celkovej hodnote 21,0 mil. €, čo bolo o 42,8 % viac ako za to isté obdobie v roku 2007. Dovozy živej hydiny bol tiež vyšší, a to o 62,1 %.

Obrat zahraničného obchodu s hydinným mä-

som vzrástol v roku 2008 o 14 %. Dovozy hydinného mäsa (64,085 mil. €) stúpol o 19,4 %, ale vývoz len o 5,9 %, čo spôsobilo prehlbenie salda zahraničného obchodu s hydinným mäsom oproti r. 2007 na 32,478 mil. €.

Najviac hydinného mäsa (za 14,887 mil. €) sme priviezli z Brazílie. Druhým najväčším dovozcom bolo Poľsko (za 9,7 mil. €). V tesnom závесе bola Česká republika, odkiaľ sa na náš trh doviezlo hydinné mäso v celkovej hodnote 9,290 mil. €.

Zahraničný obchod so živou hydinou a hydinným mäsom

	Vývoz v tis. € celkom		% 08/07	Dovoz v tis. € celkom		% 08/07	Saldo v tis. €	
	2007	2008		2007	2008		2007	2008
0105*	14 721,76	21 026,33	42,8	13 973,63	22 651,03	62,1	748,13	-1 624,70
0207**	41 611,80	44 061,93	5,9	64 085,15	76 539,84	19,4	-22 473,35	-32 477,92
Spolu	56 333,56	65 088,25	15,5	78 058,78	99 190,87	27,1	-21 725,22	-34 102,62

Poznámky: *Živá hydina, t. j. hydina druhu Gallus domesticus kačice, husi, moriaky, morky a perličky, **Mäso a jedlé droby z hydiny položky 0105 čerstvé, chladené alebo mrazené

Očakávaný vývoj v roku 2009

Konkurencieschopnosť cien vo vzťahu k iným druhom mäsa a spotrebiteľské preferencie pre hydinné mäso sú ešte stále naklonené k hydine. V roku 2009 sa produkcia hydinného mäsa v SR zníži. Ceny sa budú odvíjať od aktuálnej situácie na trhu EÚ. Oslabovanie cien by sa malo zmierniť.

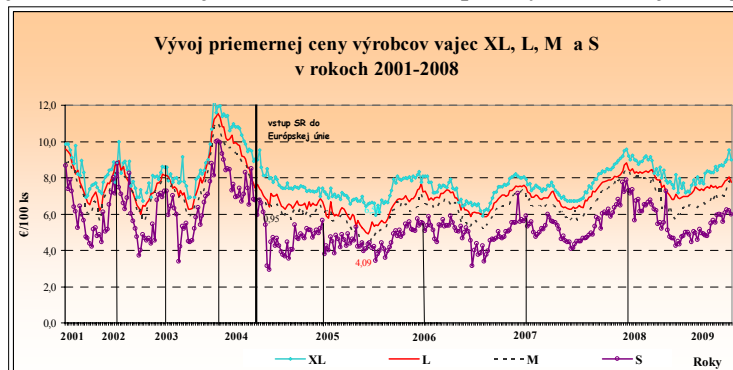
Napriek opätovnému výskytu vtáčej chrípky v častiach Európskej únie, Indii a v Kórejskej republike, výhľad produkcie hydiny v roku 2009 zostáva v týchto krajinách pozitívny.

Podľa FAO sa globálna produkcia hydinného mäsa na rok 2009 odhaduje na 94,6 mil. ton, čo je o 3 % viac oproti roku 2008. Nárast produkcie potvrdili prakticky všetky regióny okrem severnej Ameriky. Produkcia hydiny v Spojených štátoch sa pravdepodobne zníži o jedno percento, ako reakcia na slabý výhľad exportu v roku 2009. Je to v kontraste s bohatou očakávanou produkciou obilia vo všetkých významných krajinách produkujúcich obilie ako je Austrália, Brazília, Čína, EÚ, India, Indonézia, Kanada, Mexiko, Ruská federácia, Turecko, Ukrajina a USA.

Trh s vajciami v roku 2008

Ceny vajec výrazne vzrástli

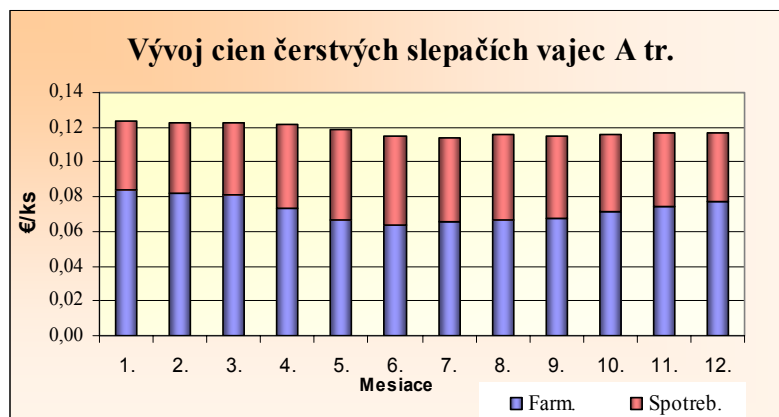
V roku 2008 sa podľa údajov ŠÚ SR vyrobilo na Slovensku spolu 1 188,8 mil. ks slepačích vajec (vrátane odhadu produkcia drobných chovateľov), čo je o 1,5 % menej ako v roku 2007. V prvovýrobe

sa znížil počet sliepok (-3,8 %) a priemerná znáška vajec na sliepku z 209,1 ks v roku 2007 na 203,8 ks v roku 2008.

Vývoj cien výrobcov vajec si zachoval charakter sezónnosti a mal stúpajúcu tendenciu. Priemerná cena výrobcov slepačích vajec triedy A (priemer všetkých hmotnostných skupín) bola 7,35 €/100 ks, t. j. 0,07 €/ks (2,21 Sk/ks), čo je o 3,2 %

V minulom roku bol podiel voľne ložených (69,6 percenta) a balených vajec (30,4 %) veľmi podobný. Na celkovom predaji voľne ložených vajec sa najviac podieľali vajcia hmotnostnej skupiny L (45,6 %) a M (44,7 %), za nimi nasledovali vajcia S (6,5 %) a XL (3,2 %). Pri balených vajciach najväčší podiel mali vajcia hmotnostnej skupiny M (80,2 %) na druhom mieste boli s 10,4 percenta vajcia L a najnižším percentom boli zastúpené malé vajcia S (9,4 percenta). Priemerné odbytové ceny vajec mali v prvom polroku 2008 klesajúci charakter, ale boli nad úrovňou roka 2007, pričom najnižšie hodnoty dosiahli v druhej polovici júna (M 5,97 €/100 ks; 1,80 Sk/ks). Od júla sa už začali zotavovať a svoj stúpajúci charakter si zachovali až do konca roka, ale úroveň zo začiatku roka už nedosiahli. (M v 1. týždni 8,12 €/100 ks, t. j. 2,45 Sk/ks, v 52. t. 7,39 €/100 ks, t. j. 2,23 Sk/ks). Medziročný nárast ceny výrobcov voľne ložených vajec M a L spolu oproti roku 2007 bol 4,1 %.

viac ako v roku 2007.

Na celkovom predaji vajec mali väčší podiel voľne ložené vajcia (68,8 %) ako balené (31,2 %).

Bilancia zahraničného obchodu

Celkový obrat zahraničného obchodu s vajciami v škrupine a vaječnými hmotami sa oproti roku 2007 zvýšil o 35,3 %. Obchodovanie so škrupinovými vajciami sa na celkovom obrate podieľalo 87,2 %. Kladné saldo (1 589,11 tis. €), ktoré sme dosiahli pri obchodovaní s vajciami v škrupine a vaječnými hmotami sa však oproti roku 2007 znížilo o 26,7 %. Na jeho zníženie sa podieľal hlavne zvýšený dovoz vaječnej hmoty (0408), ktorý oproti roku 2007 stúpol o 50,4 %. Výrazný ná-

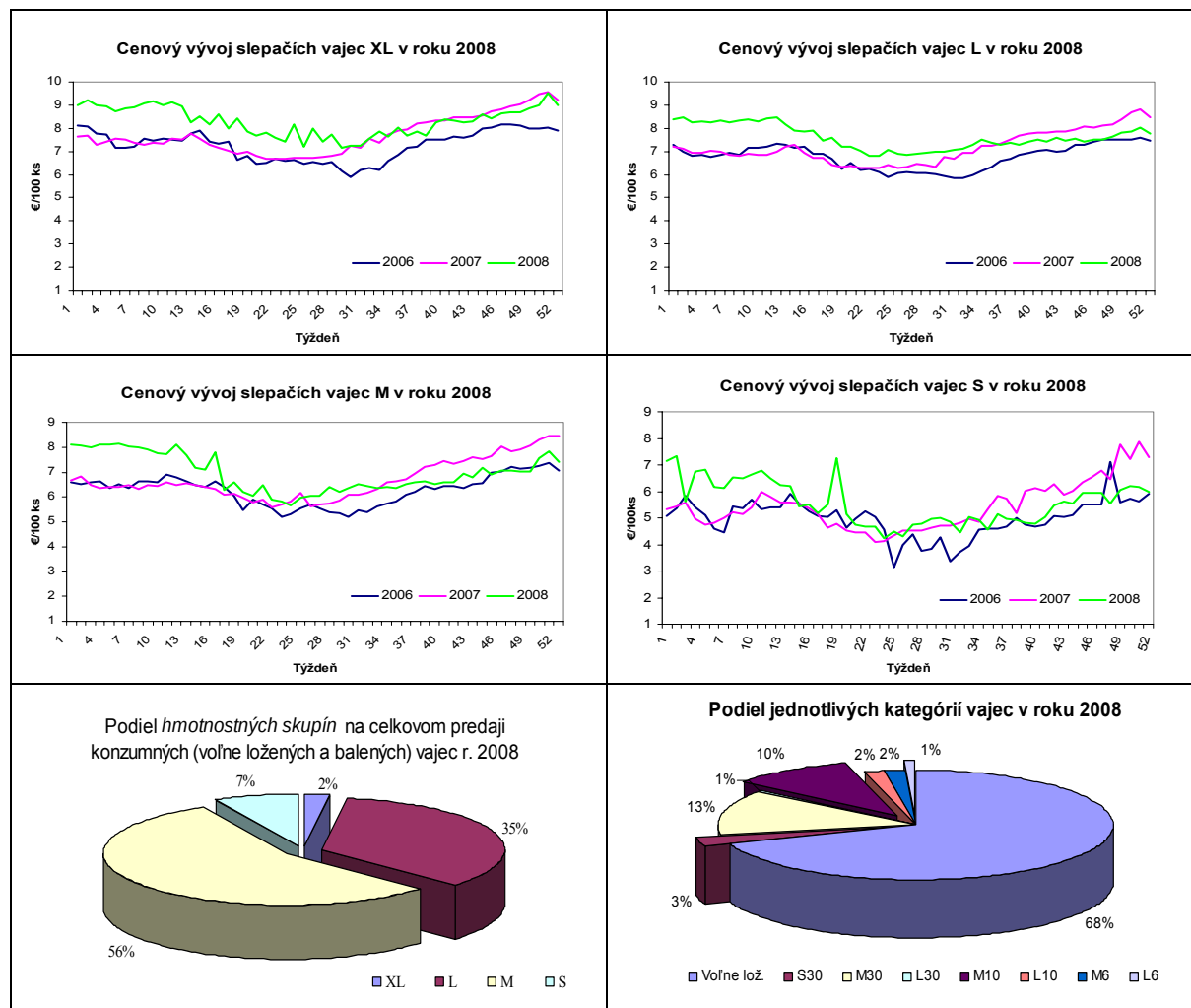
Ceny vajec v EÚ

Priemerná cena vajec (priemer L a M) v EÚ sa väčšiu časť roka pohybovala nad úrovňou roka 2007. V SR ceny vajec (priemer L a M) s výnimkou prvých a posledných dvoch mesiacov roka kopírovali vývoj priemeru EÚ a oscillovali okolo priemeru EÚ. Ceny vajec sa od apríla do konca roka pohybovali nad úrovňou cien v ČR, čo umožňovalo českým výrobcům umiestniť ich lacnejšie vajcia na našom trhu.

rast (39,5 %) dovozu sme však zaznamenali aj pri škrupinových vajciach. Dovážali sme predovšetkým konzumné vajcia, vo finančnom vyjadrení sa podieľali 58 % a násadové vajcia 15 % z celkového dovozu vajec v škrupine a vaječnej hmoty. Pri vývoze bol pomer medzi násadovými (32,7 %) a konzumnými (49 %) vajciami vyrovnanější. Významnými obchodnými partnermi s touto komoditou boli predovšetkým Maďarsko, Poľsko a Česká republika.

Vývoj cien producentov vajec podľa hmotnostných skupín

(ceny bez DPH)

Grafy: PPA – ATIS

Vývoj spotrebiteľských cien

Priemerné spotrebiteľské ceny čerstvých slepačích vajec sa počas celého roka 2008 držali nad úrovňou predchádzajúceho roka. Spotrebiteľské ceny nekopírovali vývoj cien výrobcov. Oneskorene a miernejším tempom reagovali na zmeny cien výrobcov. Priemerná spotrebiteľská cena sa medziročne zvýšila za triedené slepačie vajcia o 9,1 % z 0,11 €/ks (3,29 Sk/ks) na 0,12 €/ks (3,56 Sk/ks). V januári za jedno slepačie triedené vajce spotrebiteľ zaplatil 3,73 Sk/ks (0,12 €/ks), čo bol oproti

ti predchádzajúcemu januáru 2007 nárast o 13,4 %. Od januára do júla mala spotrebiteľská cena klesajúcu tendenciu. Spotrebiteľia zaplatili najmenej za čerstvé slepačie vajcia v júli, spotrebiteľská cena za kus klesla na 3,43 Sk/ks (0,11 €/ks). Od augusta do konca roka sa spotrebiteľská cena upevňovala. S mesačným sklzom kopírovala stúpajúci trend odbytových cien výrobcov vajec. Spotrebiteľská cena na konci roka 3,52 Sk/ks (0,12 €/ks) nedosiahla úroveň zo začiatku roka.

Očakávaný vývoj v roku 2009

V roku 2009 sa produkcia (-0,4 %) a aj stupeň samozásobenia v SR mierne znížia. V EÚ sa neočakávajú výrazné zmeny v produkcii vajec. Podľa doterajších odhadov by produkcia v EÚ mala ostať na úrovni predchádzajúceho roka. Pokles cien krmív pre hydinu môže však vyvolať tlak na znižovanie cien vajec. V roku 2009 sa opäť očakáva mierny pokles cien.

Trh so zemiakmi v roku 2008

Rok 2008 bol v znamení „historických rekordov“

Kvôli výraznému zníženiu pestovateľských plôch z 17 769 ha v roku 2007 na historicky najmenších 14 270 ha (-19,7 %) sa v roku 2008 ani pri 2. najvyššej priemernej hektárovej úrode za posledných 10 rokov (17,19 t/ha) dlhodobý prepád produkcie zemiakov na Slovensku nezaštavil. Napriek medziročnému nárastu priemernej hektárovej úrody o 6,2 % sa v roku 2008 na Slovensku podľa ŠÚ SR dopestovalo historicky najmenej zemiakov (245 277 ton), čo bol medziročný pokles o 14,7 %. Ešte extrémnejší vývoj bol zaznamenaný v roku 2008 pri pestovaní skorých zemiakov. Slovenskí pestovatelia dosiahli pri skorých zemiakoch rekordnú priemernú hektárovú úrodu 16,52 t, čo však pri medziročnom zmenšení pestovateľských plôch o 36,1 % iba mierne zmenšilo medziročný výpadok produkcie skorých zemiakov, ktorý dosiahol hodnotu až 30,0 %. Pestovateľské plochy pri neskorých zemiakoch sa v SR v porovnaní s rokom 2007 znížili síce menej drasticky ako pri skorých zemiakoch, avšak aj 17,9-percentné zmenšenie plôch spôsobilo prepád produkcie neskorých zemiakov o 13,1 %.

Podobne ako na Slovensku, aj v EÚ-27 sa pestovateľské plochy zemiakov zmenšili. Práve zmenšené pestovateľské plochy približne o 100

tis. ha na asi 2,12 mil. ha boli hlavnou príčinou medziročného poklesu produkcie zemiakov v celej EÚ-27. Po 62 mil. ton v roku 2007 sa v roku 2008 dopestovalo 59 mil. ton. Medzi jednotlivými regiónmi EÚ boli aj v roku 2008 opäť veľké rozdiely v dosiahnutých hektárových úrodách. V Maďarsku (26,04 t/ha), Rakúsku (33,15 t/ha), ČR (25,83 t/ha) boli dosiahnuté nadpriemerné úrody a aj vyššia produkcia zemiakov ako v roku 2007 (s výnimkou ČR). Zemiaky v Poľsku na začiatku leta trpeli suchom, kvôli čomu sa dosiahla len priemerná hektárová úroda 18,90 t/ha, ktorá spolu s poklesom pestovateľských plôch znamenala zníženie produkcie o 15,1 %. V Rumunsku, ktoré je 6. najväčší producent zemiakov v EÚ, bola dosiahnutá priemerná hektárová úroda iba 14,25 t/ha. Nadpriemerná celková produkcia bola dosiahnutá aj na Ukrajine, ktorá je 4. najväčším pestovateľom na svete.

Z hlavných producentov štátov sa nárast množstva dopestovaných zemiakov v roku 2008 dosiahol iba vo Veľkej Británii (+4,8 %), naopak, medziročný pokles produkcie postihol Belgicko (-12,1 %), SRN (-3,3 %), Holandsko (-1,8 %), Francúzsko (-4,8 %), Taliansko (-4,9 %) a Španielsko (-7,7 %).

Nákupné ceny skladovaných zemiakov z oboch úrod boli v roku 2008 stabilne nízke

Od jesene 2007 ceny konzumných zemiakov určených na skladovanie klesali. Pre pestovateľov táto situácia nebola priaznivá, čo sa prejavilo aj na obmedzení výsadby zemiakov v roku 2008. Nákupné (NC) aj odbytové ceny (OC) neskorých zemiakov z úrody 2007 každý mesiac oslabili a na začiatku mája 2008 dosiahli úroveň 4,24 Sk/kg (NC) a 6,13 Sk/kg (OC). V máji a začiatkom júna boli na trhu najmä skoré zemiaky dovážané z Egypta a juhu Európy (Grécka, Talianska, Španielska a Francúzska), ich odbytové ceny sa pohybovali v intervale od 11,- do 17,- Sk/kg. Na začiatku zberu v 23. týždni boli nákupné ceny skorých zemiakov z domácej produkcie (10,75 Sk/kg) o 3 koruny na kilogram (-21,8 %) nižšie ako v rovnakom týždni predchádzajúceho roku. Po skončení obdobia prémieových cien skorých konzumných zemiakov a s postupujúcim zberom stále

väčšieho množstva skorých zemiakov ich cena prirodzene klesala. Prudký pokles skončil až po nástupe daždivého počasia, ktoré na začiatku letných prázdnin pôsobilo proti účinkom tradične nižšieho dopytu po zemiakoch v letnom období. Dostatok vlhky však zároveň prispel aj k rekordným jesenným hektárovým úrodám. Veľkí, ale najmä malí pestovatelia zemiakov dokázali vďaka priaznivému priebehu počasia dopestovať viac zemiakov, čo spôsobilo, že ich ceny sa pohybovali len tesne nad úrovňou roka 2005 a od polovice novembra 2008 klesli pod túto úroveň a začali atakovať historicky najnižšie hodnoty zo sezóny 2004/05. V decembri bol medziročný pokles nákupnej ceny zemiakov 24,5 % a priemerná mesačná NC zemiakov v decembri 2008 dosiahla trojročné minimum 3,99 Sk/kg.

Až 97 % zemiakov dovezených na Slovensko pochádzalo z EÚ

Najdôležitejším dovozcom skorých konzumných zemiakov na Slovensko bolo v roku 2008 Grécko, ktoré na čele rebríčka vystriedalo Taliansko. Ďalšími dôležitými importérmi boli Španielsko, Cyprus, Francúzsko a Egypt. Pri dovoze ne-

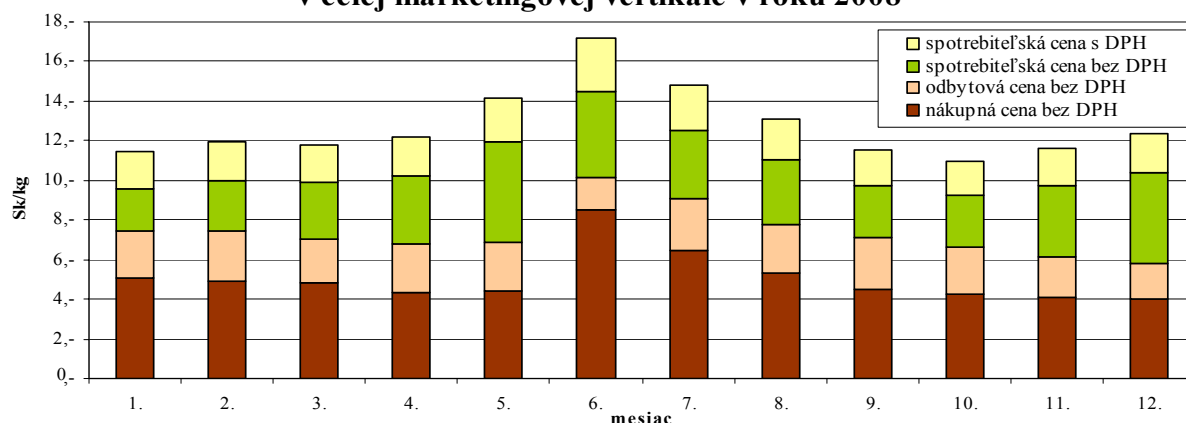
skorých konzumných zemiakov bola na prvom mieste Česká republika, nasledovaná Nemeckom, Francúzskom, Holandskom, Rakúskom, Talianskom a Poľskom.

Zahraničný obchod SR so zemiakmi v rokoch 2007 a 2008

Komodita	Dovoz 2008	Vývoz 2008	Saldo 2008	Saldo 2007
	tis. Sk	tis. Sk	tis. Sk	tis. Sk
Zemiaky sadbové 07011000	58 147	2 460	-55 687	-68 904
Zemiaky škrobové 07019010	16 302	24 540	8 238	-6 064
Zemiaky skoré 07019050	43 378	2 505	-40 873	-115 643
Zemiaky ostatné 07019090	192 739	63 827	-128 912	-285 426
Zemiaky spolu 0701	310 566	93 332	-217 233	-476 037

Zdroj: MP SR, ŠÚ SR, CR SR

Vývoj cien konzumných zemiakov v celej marketingovej vertikále v roku 2008

Zdroj: NC a OC (bez DPH) PPA - ATIS, SC (s DPH) ŠÚ SR

Graf: PPA - ATIS

Očakávaný vývoj v roku 2009

Na slovenskom trhu so zemiakmi očakávame v prvom štvrtroku 2009 postupný mierny nárast nákupných cien (NC) zemiakov, ktorý by mal trvať až do vypredania zásob kvalitných zemiakov z minuloročnej úrody. Ceny konzumných zemiakov na jar je vzhľadom na rozmanitosť a premenlivosť faktorov ťažké predpovedať, napriek tomu sa pravdepodobne priemerná NC neskorých konzumných zemiakov z úrody 2008 bude až do vyčerpania skladových zásob pohybovať v intervale od 15,- do 17,- €/100 kg. Nielen u nás, ale aj v ostatných krajinách únie pokračoval druhým rokom pokles nákupných aj odbytových cien zemiakov, ktorý nebol prudký, ale zato trval od začiatku hospodárskeho roka 2007/08 až do konca roka 2008. Vo väčšine krajín EÚ sa preto v roku 2009 očakáva mierny pokles ich pestovateľských plôch v porovnaní s rokom 2008. Za predpokladu, že sa na Slovensku v roku 2009 nedopestuje viac ako 280 tis. ton zemiakov a v krajinách EÚ nebude dosiahnutá vyššia úroda ako v posledných dvoch rokoch, môžeme na jeseň a koncom roka 2009 očakávať, že ceny zemiakov sa v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2008 zvýšia o 15 až 20 %. Odhadujeme, že na jeseň 2009 by sa priemerné nákupné ceny zemiakov mali pohybovať v intervale od 18,- do 19,- €/100 kg. Scenár pätnásť až dvadsať percentného nárastu cien je však len jedným z odhadov možného vývoja, ktorý sa nám zdá najpravdepodobnejší na základe nášho doterajšieho sledovania a analýzy trhu.

Trh s vínom v roku 2008

Podľa údajov Štatistického úradu SR sa v roku 2008 vyprodukovalo na zberovej ploche 9 650 ha 51,6 tis. ton hrozna pri priemernej úrode 5,35 t/ha. V porovnaní s rokom 2007 bola produkcia napriek nižšej zberovej ploche vyššia o 5 % vďaka vyššej priemernej hektárovej úrode.

Ceny vín mali v roku 2008 rozdielny vývoj. Vzhľadom k nižšej produkcii vína vo Francúzsku z úrody roku 2007 sa v letnom období zvýšili ceny vína aj v ostatných hlavných krajinách produkujúcich víno, čo sa následne odrazilo aj na náraste odbytových cien vína na Slovensku. Od jesene sa však znížil dopyt po víne, čo spôsobilo

pokles cien v Európe. Na Slovensku bol prepád cien oveľa výraznejší, pretože sa negatívny vplyv prehĺbujúcej sa hospodárskej krízy znásobil aj obavami obyvateľov z prechodu na euro. Zvýšili sa priemerné ročné ceny stolového vína fľašového bieleho aj červeného, naopak, ceny akostných vín fľašových prevažne klesli. Pri sudových vínach bol vývoj cien opačný, klesli ceny stolových vín a zvýšili sa ceny akostných vín.

V roku 2008 sa do SR doviezlo približne 450 tis. hl vína v celkovej hodnote 1,4 mld. Sk. Dovozy vína v porovnaní s rokom 2007 klesol o 14,5 percenta.

Bilancia zdrojov a spotreby vína v SR

tis. hl

Ukazovateľ	Hospodársky rok				
	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	*2008-09
Zásoby k 1. 8.	568	491	410	416	432
Dovoz vína, muštov a šťavy	226	355	416	420	434
Produkcia vína z domácej suroviny	409	302	328	319	362
Celkové zdroje	1 203	1 148	1 154	1 155	1 228
Domáca spotreba vína	554	523	609	634	594
Vývoz vína a muštov	99	115	129	132	131
Spracovanie a straty	57	99	-	-	58
Celkové použitie	710	737	738	766	783
Zásoby k 31. 7.	493	410	416	389	445

Zdroj: VÚEPP, ŠÚ SR, ÚKSÚP, pozn.: * predbežný údaj

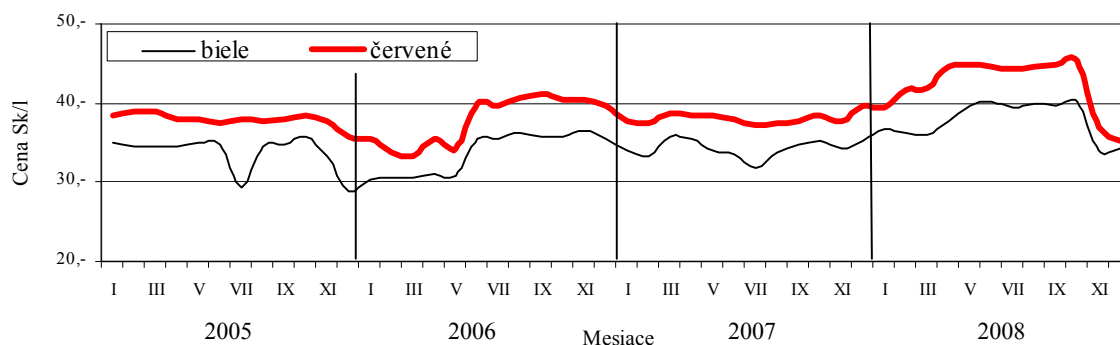
Odbytové ceny vína v SR

Sk/l bez DPH, spotrebnej dane a dopravy

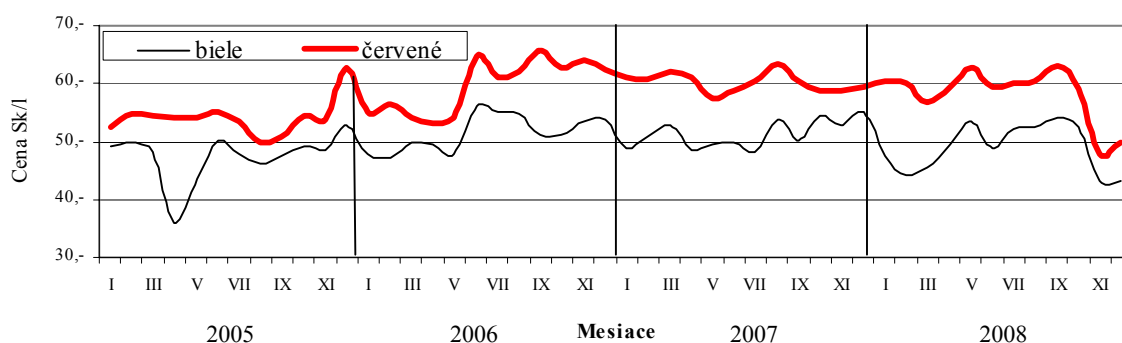
Druh vína	Odbytové ceny vína				Vývoj		Predané množstvo (hl)*		
	2006	2007	2008		2008/07	2008/06	2006	2007	2008
	Sk/l	Sk/l	Sk/l	€/l	(%)	(%)			
Stolové biele – fľašové	33,75	34,27	37,58	1,25	9,7	11,3	41 335	41 246	35 058
– Tetrapak	25,52	28,98	28,38	0,94	-2,1	11,2	13 992	9 248	10 962
– sudové	21,81	26,83	23,86	0,79	-11,1	9,4	8 501	3 508	3 859
Stolové červené – fľašové	37,55	38,09	42,01	1,39	10,3	11,9	44 323	40 339	30 774
– Tetrapak	27,49	29,41	28,63	0,95	-2,7	4,1	8 564	7 461	7 694
– sudové	28,80	27,52	26,56	0,88	-3,5	-7,8	8 681	4 148	4 308
Akostné biele spolu fľašové	51,54	51,19	48,58	1,61	-5,1	-5,7	33 413	32 370	32 377
z toho Veltlínske zelené	46,50	48,95	47,72	1,58	-2,5	2,6	6 452	5 860	5 560
Rizling vlašský	47,11	48,51	49,04	1,63	1,1	4,1	7 093	6 014	6 703
Akostné biele spolu sudové	20,42	23,71	27,03	0,90	14,0	32,4	17 881	8 509	5 956
z toho Veltlínske zelené	18,76	22,24	25,71	0,85	15,6	37,0	5 145	1 856	1 282
Rizling vlašský	20,15	25,07	30,88	1,03	23,2	53,3	4 288	1 524	1 176
Akostné červené spolu fľašové	59,56	59,88	57,07	1,89	-4,7	-4,2	21 468	20 154	20 822
z toho Frankovka modrá	53,32	55,07	53,92	1,79	-2,1	1,1	12 720	12 022	12 371
Svätovavrinské	57,19	63,05	58,98	1,96	-6,5	3,1	5 035	4 386	4 114
Akostné červené spolu sudové	26,41	26,53	34,00	1,13	28,2	28,7	4 283	1 799	1 760
z toho Frankovka modrá	26,24	29,18	34,19	1,13	17,2	30,3	3 614	727	622
Svätovavrinské	27,59	19,31	39,18	1,30	102,9	42,0	275	695	4
Vino s prívlastkom	178,60	176,02	163,75	5,44	-7,0	-8,3	2 254	1 856	2 256
Šumivé víno	81,00	84,80	91,12	3,02	7,5	12,5	2 179	1 529	1 193

Zdroj: PPA – ATIS, pozn.: * predané množstvo vína z hlásení od respondentov PPA – ATIS; prepočet na euro konverzným kurzom 1 EUR = 30,1260 SKK.

Odbytové ceny stolového vína fľašového v SR

Odbytové ceny akostného vína fľašového v SR

Grafy: PPA – ATIS

Očakávaný vývoj v roku 2009

Po poklese cien na konci roka 2008 by sa ceny mali v tomto roku mierne zvýšiť. Aj v tomto roku by sa mal na trhu zvyšovať podiel tuzemských červených vín vďaka neustálemu rastu ich kvality a návratu spotrebiteľov k domácim produktom. Predaj zahraničných vín by mal mierne klesnúť. Celkovo sa však vzhľadom na hospodársku krízu spotreba vína pravdepodobne zníži. Od 1. augusta 2009 by mal vstúpiť do platnosti nový zákon o vinohradníctve a vinárstve, ktorý medzi inými prinesie novú kategorizáciu vín podľa francúzskeho vzoru. Výsledná suma podpory z EÚ na vyklčovanie vinohradov vo vinárskom roku 2008/2009 pre Slovenskú republiku je 1,13 mil. €.

Vydavateľ:	Pôdohospodárska platobná agentúra – ATIS, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava 1	
Redakcia:	Ing. Ladislav Hána	tel.: 02/57 51 31 83, e-mail: Ladislav.Hana@apa.sk
ISBN 978–80–969904–1–2		
©PPA – ATIS		
Všetky trhové informácie sú spracované s najväčšou starostlivosťou. Rozmnožovanie a využívanie informácií je možné len po písomnej dohode s PPA – ATIS s uvedením zdroja. Informácie obsiahnuté v tomto materiáli sa zakladajú na informačných zdrojoch, o ktorých sme presvedčení, že sú hodnoverné. PPA – ATIS nezodpovedá za správnosť a úplnosť uvádzaných informácií, ako aj nezodpovedá za žiadne škody vzniknuté na základe využívania informácií obsiahnutých v tomto materiáli.		
Autori jednotlivých častí:		
Obilniny:	Ing. A. Omelková Ing. J. Horal	tel.: 02/57 51 32 05, e-mail: Anna.Omelkova@apa.sk tel.: 02/57 51 32 06, e-mail: Juraj.Horal@apa.sk
Hovädzí dobytok:	Ing. V. Gvozdiak	tel.: 02/57 51 31 99, e-mail: Vasil.Gvozdiak@apa.sk
Ošipané, ovce:	Ing. J. Gregušová	tel.: 02/57 51 32 02, e-mail: Jana.Gregusova@apa.sk
Mlieko a mliečne výrobky:	Ing. K. Prachárová Ing. Tesfu Weldesenbet, PhD.	tel.: 02/57 51 31 97, e-mail: Katarina.Pracharova@apa.sk tel.: 02/57 51 31 98, e-mail: Tesfu.Weldesenbet@apa.sk
Hydina a vajcia:	RNDr. M. Vašková, CSc. Ing. D. Rosová	tel.: 02/57 51 31 94, e-mail: Marta.Vaskova@apa.sk tel.: 02/57 51 31 95, e-mail: Dajana.Rosova@apa.sk
Zelenina:	Ing. D. Kučová	tel.: 02/57 51 32 04, e-mail: Daniela.Kucova@apa.sk
Ovocie:	Ing. V. Konečná	tel.: 02/57 51 32 03, e-mail: Viera.Konecna@apa.sk
Zemiaky:	Ing. J. Horal	tel.: 02/57 51 32 06, e-mail: Juraj.Horal@apa.sk
Víno:	Ing. D. Bara	tel.: 02/57 51 31 96, e-mail: Dalibor.Bara@apa.sk